

AKT

NORSKA FILMUNDRET OPERAIMPROVISATIONER EN KONSTNÄRLIG KÄRNA?

TEATERFÖRBUNDETS TIDNING NR: 4-2012

Stort samarbete för en tydlig kulturpolitik

I FÖRRA AKT SKREV jag om de priser och stipendier som är en del av medlemskapet i Teaterförbundet, både för unga studenter på högskolorna men även gratifikationerna från Höstsol för medlemmar som nått pensionsåldern.

På Djurönaset i Värmdö utanför Stockholm utdelades i slutet av april ett annat fackligt kulturpris, nu från TCO. Det gick till en av våra stora bildkonstnärer: Marianne Lindberg de Geer. Hon tilldelades priset för sin konstnärliga gärning men också för sitt engagemang i kulturpolitiken och ett oavbrutet kritiskt granskande av den ofta ojämsställda konstvärlden.

Detta ägde rum på en stor förbunds-konferens där alla TCO-förbundens styrelser deltog för två dagars seminarium om facket och framtiden. Applåder och värmen i rummet var mycket påtaglig när hon mottog priset – och det var en styrka att uppleva att TCO är den centralorganisation som bär kulturfrågorna.

Redan till TCO-kongressen 1967 skrev Teaterförbundet en motion om att centralorganisationen skulle bli aktiva på kulturområdet och 1970 kom det första kulturpolitiska programmet *Kulturaktivt samhälle* som följdes av rapporten *Kulturpolitik med fackliga förtecken* i början av 80-talet. TCO var också pådrivande för utvecklingen av den statliga kulturpolitiken i början av 70-talet. För tio år sedan kom *Kultur, för liv och*

arbete, en alltså stark och bra plattform för vårt gemensamma arbete. Där slås det bland annat fast att: de fackliga organisationerna måste driva en aktiv kulturpolitik för kulturens betydelse för demokrati och yttrandefrihet, konsten och kulturen har ett eget värde och nödvändigheten av bättre villkor för oss som arbetar inom kultursektorn, hit hör också försvaret för upphovsrätten.

För Teaterförbundet är detta självklart, men det är också en styrka att alla TCO-förbunden med sammanlagt cirka 1,2 miljoner medlemmar står bakom en tydlig kulturpolitik och driver krav på förbättring av villkoren för de yrkesverksamma, och att kulturen ska vara demokratisk tillgänglighet för alla.

I TCOs KULTUR- och mediepolitiska kommitté, där jag är ordförande, arbetar vi med samverkan och samordning av de många förbundens verksamheter. I den ingår – förutom Teaterförbundet – Journalistförbundet, SYMF (yrkesmusikerförbundet), Lärarförbundet, Unionen, Vison (före detta SKTF) och fackförbundet ST. Tillsammans organiserar och företräder vi det stora flertalet yrkesverksamma som på olika sätt arbetar med kultur och media, som till exempel skådespelare, musiker, lärare och kulturadministratörer. Sammantaget gör detta TCO till en samlande röst i arbetet för en offensiv kulturpolitik.

I kommittén är även KLYS (konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbets-

nämnd) representerat. KLYS är en annan paraplyorganisation där Teaterförbundet är aktivt. 15 olika konstnärorganisationer med tillsammans cirka 30 000 medlemmar agerar i frågor om kulturpolitik, trygghetssystem (som ofta slår snett mot just kulturverksamma), skattefrågor och nu också den pågående regionaliseringen av kulturpolitiken.

Kopplat till KLYS är nätverket Kulturskaparna där också förbundens olika upphovsrättsorganisationer ingår (Tromb, Sami, Stim med flera). Genom Kulturskaparna arbetar vi för att det ska vara enkelt och ekonomiskt överkomligt att möta kultur på nätet, på ett sätt som gör att kulturskaparna får ersättning för sitt arbete. Just nu arrangerar vi möten med företrädare för de politiska partierna i riksdagen – för att ge information om oss och samtala om hur partierna arbetar med den viktiga frågan om upphovsrätt för konstnärligt yrkesverksamma.

Listan på samarbetsorgan kan förefalla lång, men gemensamt blir vi naturligtvis starkare och vår röst hörs tydligare. I grunden så handlar det om olika vägar för att Teaterförbundets medlemmar ska kunna stärka den fackliga och kulturpolitiska slagkraften. Tillsammans kan vi göra skillnad!

ANNA CARLSSON

ORDFÖRANDE

www.tco.se

www.klys.se

www.kulturskaparna.com

PÅ OMSLAGET: OPERAIMPROVISATÖRERNA

FOTO: CARL THORNBORG

Akt – Teaterförbundets tidning

Utkommer med åtta nummer per år och sänds utan särskild beställning kostnadsfritt till Teaterförbundets medlemmar.
Prenumerationspris: 350 kronor/år.

Ansvarig utgivare: **Jaan Kolk**. Chefredaktör: **Magdalena Boman**.

Layout: **Magdalena Boman**.

Grafisk form: **Mu ab**

Återkommande medarbetare: **Annicka Istemo**, **Gertrud Dahlberg**, **Gert Lundstedt**, **Kristian Pohl**.

Redaktionskommitté: **Mireille Bergenström**, **Gunnar Furumo**, **Jaan Kolk**, **Minna Krook**, **Martyna Lisowska Söderberg**, **Nina Stone**, **Annikki Wahlöö**.

Postadress: Teaterförbundet, Box 127 10, 112 94 Stockholm.

e-post: magdalena.akt@mboman.se eller akt@teaterforbundet.se

Besöksadress: Kaplansbacken 2A.

Telefon: 08-441 13 00. Fax: 08-653 95 07. Redaktion: 070-664 55 59.

Annonser: **Promega Mediekonsult AB**. Tel: 08-541 305 10.

Tryck: **DanagårdLitho**, Ödeshög 2012.

Repro: **Cicero Tryck och media**.

ISSN 0283-8176

TFs hemsida på internet: www.teaterforbundet.se

Innehåll nr 4 - 12

Månadens bild – Stefan Johansson	4
KLYS bakom kritik mot filmavtal	6
Förhandlingar på Riksteatern slutade i oenighet	7
Rekrytering av medlemmar i fokus på förbundsmötet	8
Ökade chanser till jobb med Kultur- och nöjesbanken	9
Riksdagens granskning ger allianserna beröm	10
Rekord för norsk film	11
Region Väst vill flytta personal från Borås till Uddevalla	16
Operaimprovisatörer vill väcka frågor om genus	18
Marina Nyström – ständigt hungrig på kontakt	24
Reportage: Nystart på Västmanlandsteater	26
Teori & praktik: Claes Peter Hellwig Ändrad publikfokus och hierarki i projektkonsten	30
Krönika: Maria Wetterstrand Konservativa vill inte ha fritt kulturliv	34
Bokanmälan: Andrej Tarkovskijs dagböcker	38
Baksida: Norsk film på frammarsch	40

Ur filmen "Huvudjägarna".

Bild ur "The Dinners club" med
Performancegruppen Poste Restante.

*Nästa tidning (Akt nr 5) kommer den 20 juni.
Presstopp den 1 juni.*

Ljud som scenogra

Namn: Stefan Johansson.

Ålder: 39 år.

Yrke: Ljuddesigner/kompositör.

Aktuella uppdrag: "Kaspar Hauser" Ungscen Öst, "Mumintröllet – det osynliga barnet", sommarföljetong på P1, "Flickor och pojkar" Scenkonst Sörmland och ett namnlöst projekt på Orienteatern.

Kulturupplevelse som inspirerat: En kulturhändelse som varit viktig för mig är en konsert med Depeche

Mode 1986. Den fick mig att bestämma mig för att göra det jag gör idag. Jag skulle gärna vilja göra en föreställning som låter och ser lika snygg ut som Depeche Mode.

VEM ÄR MOGEN – VEM ÄR OMOGEN? I föreställningen "Ferdurke" blir verkets författare Witold Gombrowicz dragen tillbaka till skolan fast han uppnått 30 års ålder – för han kan ju så lite. Uppsättningen, som hade premiär på Turteatern i januari 2009, var också ljuddesignern Stefan Johanssons andra efter att han avslutat sin utbildning på Dramatiska Institutet. För Stefan var föreställningen helt avgörande för hur han fortsatt att arbeta.

– Föreställningen handlade mycket om hur det känns att bli

Jonas Jörneberg

scenografiskt moment

inpressad i en form. I föreställningsbilden har magistern precis talat om att alla ska hänföras av dikten som blir uppläst. I scenen jobbade vi otroligt överdrivet med ljudet.

I "Ferdydurke" uppfann Stefan den mall han fortfarande arbetar efter när han jobbar med teater. Då insåg han betydelsen av att ljudet fungerar som ett scenografiskt moment istället för att fånga ett känslomässigt tillstånd hos personerna på scen. Det gör att han numera alltid sitter med under repetitionerna i själva scenrum-

met och jobbar fram ljud och musik till föreställningen med hjälp av en mobil utrustning. På sin egen kammare arbetar han främst med förfining.

– För mig känns det som ett riktigt sätt att jobba. Dessutom fanns jag faktiskt med på scen i Ferdydurke. Jag var huvudpersonens ljud-jag och ljudsatte Witolds egen mardröm. Med "Ferdydurke" inleddes en lång kärlekshistoria med Turteatern.

MAGDALENA BOMAN

BAROMETERN

Brukar din övertid vara inbakad i lönen?

"Ja, jag får regera över min egen arbetstid, men grundlönen är för låg"

Marie Hedenius Persson: dramaturg.

– Ja, det får jag. Jag har ingen övertid, så är det för alla drama-
turger. Men vi har ju en möjlig-
het att förlägga vår arbetstid
fritt. Jag tycker det är skönt att
fritt få regera över min egen
arbetstid. Däremot är nog inte
inbakningen så mycket värd

längre, inflationen har ätit upp hela den
summan, eftersom den grundlön som en
gång i tiden är satt på mig är så pass låg.

*"Ja, det är ett problem. Bolagen betalar
inte för tid före och efter inspelning"*

Hege Hådel: kostymassistent
inom film.

– Ja, det händer när jag jobbar
som kostymansvarig på plats
vid inspelningar. Filmbolagen
har hittat på något som egent-
ligen inte finns, men som de
kallar inspelningsövertid. Vi
får då övertidsersättning när vi
står i inspelning och det blir övertidsarbete
som vi inte kunnat påverka. Men för-
och efterarbetet som vi kostymassistenter har,
som när vi hämtar dagens kläder inför in-
spelning och det jobb vi lägger ner tid på
efter inspelning, det vill bolagen inte be-
tala för. Det är ett problem, för det är ju ett
arbete som måste göras, men jag har gått
med på det flera gånger, man vill ju inte
bråka.

*"Ja, det har hänt, men det är en dålig
idé för tekniker"*

Tommy Beije: tekniker:

– Ja, jag har haft den inbakad
i lönen, men jag förlorade på
det. Jag sålde bort övertiden
när jag arbetade som scenchef
med "Chess" och miste åskilligt
i lön. Därefter har jag konse-
kvent, på grund av min erfaren-
het, nobbat förslag om att baka in övertid.

Jag arbetade också som tekniker på Riks-
teatern, där jobbade vi ju 200-300 timmar
övertid per år. Då gjorde jag en kalkyl med
det och toppade lönen lite, men teatern
backade direkt. Det är helt enkelt en dålig
idé för tekniker att sälja bort sin övertid.

Klys kritisk mot formulering i filmavtal

*KLYS (Konstnärliga och litterära yrkesutöva-
res samarbetsnämnd) kritiserar formuleringar i nya filmavtalet
och påpekar att dessa försvagar filmupphovsmännens
ställning i förhållande till producenterna. Då i en bransch
där det redan råder avtalsmässig obalans.*

I SLUTET AV APRIL skickade Klys en
skrivelse till kulturministern, där näm-
nden ställer sig bakom den kritik som Sve-
riges filmregissörer, Teaterförbundet och
Sveriges Dramatikerförbund tidigare
riktat mot avtalets paragraf 8 – något som
Akt skrev om i förra numret.

Klys påpekar att den bidrar till en för-
stärkning av producenternas roll på be-
kostnad av filmskaparna, vilket bidrar
till en ännu större obalans när det gäl-
ler kulturskaparnas ställning i förhål-
lande till producenterna på filmområdet,
jämfört med vad som redan råder idag.
Departementsrådet Charlotte Ingvar-
Nilsson har tidigare svarat att formule-
ringen i bestämmelsen är begränsad till av-
talet i fråga. Vem som bestämmer vad och
ansvarar för vad i en filmproduktion får
på sedvanligt sätt regleras i vanliga avtal
mellan de berörda intressenterna. Paragra-

fen påverkar naturligtvis inte bestämmel-
serna i upphovsrättslagen eller kollek-
tivavtal på området, påpekar hon också.
På den punkten har KLYS inte någon an-
nan uppfattning. Men att staten som av-
talspart har ställt sig bakom skrivningen
om producentens konstnärliga huvudan-
svar kan inte vara utan betydelse, menar
Klys. "Filmavtalet är trots allt det akt-
stycke som reglerar den svenska filmpoli-
tiken och angår i allra högsta grad alla som
är verksamma på filmområdet och bör
därför återge filmskapandets realiteter",
skriver Klys och avslutningar brevet med:
"Avsiktsförklaringen om ett nytt film-
avtal från 2013 är ytterligare ett bevis på
att filmpolitiken måste omprövas och ge
de egentliga filmskaparna ett reellt infly-
tande".

MAGDALENA BOMAN

Ny mötesplats för internationell kultur

DET FINNS ETT VÄXANDE behov av re-
surser och kunskap för att utveckla euro-
peiska kultursamarbeten, anser produ-
ktionsbolaget Intercult. Därför lanserar de
en ny mötesplats för internationalisering
av kulturella projekt och verksamheter:
Access Europa.

Med hänvisning till att långsiktiga stat-
liga investeringar uteblir – vilket debatte-
rats i media under våren – skapar Intercult

istället en plattform som ska utvecklas
genom medlemmarnas investeringar och
input.

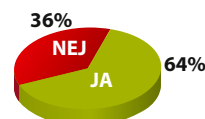
Därmed hoppas Intercult att medlem-
marna blir mer aktiva i europeiska sam-
manhang genom ansökningar till EUs
kulturprogram och andra europeiska och
internationella stödformer, skriver man i
ett pressmeddelande.

GERT LUNDSTEDT

Brukar din övertid vara inbakad i lönen?

Svara ja eller nej på www.teaterforbundet.se

Fråga i förra numret: Fick du
upphovsrättsersättning förra året?

Förhandlingarna på Riksteatern avslutades i oenighet

En dåligt förberedd teaterledning komplicerar förhandlingarna om vilka som måste lämna Riksteatern.

FÖRHANDLINGARNA MELLAN Riks ledning och facket om omorganisationen på teatern är avslutade. Vid Akts pressläggning diskuterade parterna fortfarande vilka som ska lämna teatern. Förhandlingarna om omorganisationen slutade i oenighet och teaterledningen går vidare med en del förslag som facket motsatt sig.

– Vi ville till exempel inte att man ska köpa upp tjänster för marknadsföring och formgivning och säga upp den personalen, säger Jenny Larsson som sitter i styrelsen för fackavdelningen.

Men så blir det alltså och därmed försvinner fem tjänster i Hallunda.

På några områden har teaterledningen dock backat. Till exempel att låta ett bemanningsföretag ta över receptionstjänsterna. Så blir det inte. Och Riks ledning överföra ett tjugotal anställda till krogbolaget Södra Teatern AB.

– I nuläget blir det inga förändringar av tjänsterna på Södran. Där backade man också. Tillsammans ska vi försöka hitta en bättre organisation för Södran. Riks förstår inte hur verksamheten bedrivs i praktiken och hur personalen jobbar. Vilket är oro-

ande, berättar Jenny Larsson. Och i de pågående förhandlingarna om turordningen, vem som får stanna och vem som får gå, går det trögt.

– Arbetsgivaren kommer till förhandlingen utan att ha förberett sig och presenterar omplaceringsförslag innan man tagit fram ett underlag för vad de här tjänsterna kräver och vad de här personerna kan. Det accepterar inte våra medlemmar. Det är jobbigt för de anställda att det hänger i luften, säger Jenny Larsson.

Agerandet tyder på att Riks styrelse och ledning redan bestämt sig för vad som ska göras och att det därför inte spelar någon roll hur det slår och vilka konsekvenser det får.

I februari sa teaterledningen att 35 tjänster skulle bort, men så många tror inte Jenny Larsson att det blir.

– Nej. Dels för att tjänster som dras in redan är vakanta, dels för att det finns vakanser att omplacera till. Och därtill har några nya tjänster inrättats.

Jenny Larsson.

GERT LUNDSTEDT

Ny lönesättning för FAD kan bli följden av AD-dom

Arbetsdomstolen gick emot Teaterförbundets yrkande i en dom om filmarbetare.

DOMEN GÄLLER EN av Teaterförbundets medlemmar som arbetat som FAD/regiassistent under en stor filminspelning år 2007, och som krävde många övertidstimmar. Arbetsgivaren förhandlade bort rätten till övertid för medlemmen, vilket Teaterförbundet hävdar strider mot film-, tv- och videoavtalet.

Arbetsdomstolen (AD) fann att arbetsgivaren inte bröt mot kollektivavtalet.

Enligt filmavtalet kan rätten till övertid ersättningsen förhandlas bort under två förutsättningar: att den anställde kan beordra andra anställda att arbeta övertid, eller självständigt avgöra om hon eller han ska arbeta övertid.

AD menar att den aktuella medlemmen hade en sådan självständig ställning under hela förberedelsefasen och för- och efterarbetet.

– Det är svårt att förstå hur Arbetsdomstolen har kommit fram till det här, och vad de grundar domen på. Motpartens vittnen uttryckte inte detta i sina vittnes-

mål. Deras huvudvittne, som var produktionsledare på den aktuella filmproduktionen, hävdade bestämt att vår medlem inte hade en självständig ställning vare sig under för- eller efterarbetet, säger Madeleine Wagemyr, biträdande förhandlingschef på Teaterförbundet som företrädde medlemmen i domstolsförhandlingarna.

MOTPARTENS VITTNEN uttryckte däremot att en FAD har en arbetsledande ställning, en så kallad A-funktion, och har befogenhet att beordra övertid till andra arbetstagare.

– Det hade varit lättare att förstå om Arbetsdomstolen funnit att medlemmen hade rätt att beordra andra anställda att arbeta övertid eftersom det i huvudsak var det som motpartens vittnen påstod, fortsätter Madeleine Wagemyr.

I filmavtalet är funktionen FAD/regiassistent placerad som en B-funktion. Men motpartens vittnen var under domstolen tydliga med att en FAD är en A-funktion,

och att de är arbetsgivarens representant på arbetsplatsen.

– Så som motparten har lagt fram målet innebär det att en FAD har en A-funktion, och då måste lönen korrigeras i kollektivavtalet. Det här kommer att få konsekvenser i de kommande avtalsförhandlingarna, menar Lars Åström, förhandlingschef på Teaterförbundet.

ÅSE AXBERG

Så regleras övertid i lag och avtal

- ✓ I arbetstidslagen regleras antalet övertidstimmar. Maxregeln är 50 timmar/kalendermånad och 200 timmar/kalenderår.
- ✓ I kollektivavtalen regleras förläggningen av arbetstiden. Och den skiljer sig åt i exempelvis filmavtalet och institutionsteateravtalet.
- ✓ I kollektivavtalen regleras också när övertiden kan inkluderas i lönen.

Den 28 maj samlas ett hundratal förtroendevalda inom Teaterförbundet till konferens på Hasselbacken för att diskutera hur förbundet kan bli större och bättre.

Rekrytering i fokus på förbundsmötet

REPRESENTATIVITETEN ÄR viktig för att förbundet ska bli starkare både kulturpolitiskt och i förhandlingsarbetet, menar förbundsdirektör Jaan Kolk.

Nu när a-kasseavgiften sänkts radikalt genom att Teaterverksammas a-kassa fusionerats med Unionens är det inte längre en lika stor ekonomisk belastning för Teaterförbundets medlemmar att både vara med i facket och i a-kassan. Därmed är det också lättare att lägga större krut på rekryteringen.

– Vi måste växa på filmområdet, vilket gör att många lämnat branschen. Samtidigt kommer många nya unga in i branschen.

En allt hårdare kulturpolitik gör det svårare för Teaterförbundets medlemmar att försörja sig på scen- och filmområdet

vilket gjort att många lämnat branschen. Samtidigt kommer många nya unga in i branschen.

– Om de 100 förtroendevalda som deltar i förbundsmötet pratar med och rekryterar tio personer var så är det en början att nå målet om 10 000 medlemmar i förbundet, säger förbundets nya organisations- och rekryteringsansvarige Sara Andersson.

PÅ FÖRBUNDSMÖTET LÄGGS också tre rapporter fram. Regissören Mathias Lafolie ska redogöra för hur TF kan verka för att det skapas en plattform eller en slags allians för upphovsmannagrupper inom förbundet. Likaså kommer förbundsstyrelseledamoten Katarina Hultin rapportera hur förbundet arbetar med mångfaldsfrå-

gorna. Dessutom presenteras en rapport om hur förbundet kan stärka sin interna organisation i form av yrkesavdelningar, lokalavdelningar och regionråd.

TCOs ordförande Eva Nordmark är inbjuden att prata på mötet och förbundsstyrelsen kommer att lägga förslag om att anpassa förbundets namn till den nya loggan. Styrelsens vill att Teaterförbundets formella namn ändras från Teaterförbundet – fackförbundet för scen och media till Teaterförbundet – för scen och film.

MAGDALENA BOMAN

Förbundsmötet äger rum mellan klockan 11.00 och 17.00 den 28 maj på Hasselbacken, Kungliga Djurgården i Stockholm.

Radioteatern regionaliserar

Länsteatrarna i Sverige – en medlemsorganisation för landets 19 regionala scenkonstinstitutioner – höll nyligen vårmöte i Jönköping. Temat var barn och ungas rätt till våra verksamheter.

Länsteatrarna i Sverige och Radioteatern undertecknade en gemensam avsiktsförklaring för ett utvidgat samarbete. I förklaringen står bland annat att ”utifrån Länsteatrarna i Sveriges och Radioteatern/Unga Radioteaterns uppdrag vill vi gemensamt inrikta respektive organisations verksamhet, och resurser mot målet att så många som möjligt ska nås av professionell scenkonst, oavsett vem man är och var man bor.”

DANSENS HUS SÖKER
SCENTEKNISK CHEF

FÖR MER INFORMATION SE WWW.DANSENSHUS.SE

INTERNATIONAL SCENE
OF CONTEMPORARY
DANCE/SWEDEN
DANSENS
HUS

Afs Kultur- och nöjesbank ökar jobbchanserna

Arbetsförmedlingen Kultur Media tar nya tag med Kultur- och nöjesbanken, som nu lanseras brett mot näringslivet.

– Så fort du som kulturarbetare har ett program att erbjuda, lägg in det i banken, uppmanar Philippa Wallér numera ansvarig för Kultur- och nöjesbanken.

Philippa Wallér

KULTUR- OCH NÖJESBANKEN har länge befunnit sig i ett slumrande tillstånd, menar den tidigare handläggaren och coachen på Af Kultur Media, som i slutet av januari blev ansvarig för verksamheten. Det blir ändring på det nu.

Philippa Wallér har sett till att bredda sökkriterierna i banken så att arbetsgivarna nu kan söka efter program inom sex olika områden – teater, dans, musik, cirkus, kreativa tjänster och ord/media. Hon har också dragit igång en marknadsföringskampanj. Så fort någon av Arbetsförmedlingens handläggare beger sig ut på arbetsgivarbesök så tar de med sig information om Kultur- och nöjesbanken till sina presumtiva kunder.

– Nyligen la Babben Larsson in tre olika program i banken, ett sångprogram, en föreläsning och ett stand up-program. Kim Anderzon och Thomas Oredsson har gjort likaså. Thomas fick napp

direkt och ska vara med i ett event på Arlanda, berättar Philippa Wallér.

Den som använder sig av banken ska med några ord beskriva sammanhanget för sitt program.

– En sångare kan till exempel berätta om den sjunger Bellman eller något annat, en moderator kan berätta inom vilka fält den tidigare verkat som moderator.

Alla professionella kreatörer kan utnyttja Kultur- och nöjesbanken och förmedlingen lägger sig inte i prissättningen. Du behöver inte vara inskriven på Arbetsförmedlingen för att använda dig av banken. Den fungerar bara som en mötesplats mellan professionella utövare och arbets- och uppdragsgivare. Idag finns det drygt 600 olika program i Kultur- och nöjesbanken.

MAGDALENA BOMAN

Troligt flytt av dansarnas dagliga träning

Danscentrum har sagt upp sina lokaler efter att Stockholms stad dragit in bidragen till verksamheten och fastighetsägaren höjt hyran med 30 procent.

DANSCENTRUM HÅLLER daglig träning på Jungfrugatan i Stockholm fram till årets slut, berättar Babis Harall, verksamhetsledare för den dagliga träningen.

Hur det blir efter årsskiftet var ännu inte klart vid Akts pressläggning. Säkert är i alla fall att Danscentrum kommer att fortsätta att ta ansvar för den dagliga träningen för dansare också i framtiden.

– Den upphör inte. Den dagliga träningen är viktig för oss. Dels vill vi värna konstformen, dels måste dansarna vara anställningsbara. Och vi kan inte beröva dansarna möjligheten att underhålla sitt instrument. Sverige har ju flyttat fram positionerna vad gäller nutida dans, något vi vill bevara och utveckla. Vi tar in interna-

tionella coacher och har hållit avancerade repertoarklasser under hela våren, berättar Babis Harall.

Danscentrum har haft ett månatligt underskott under 2012. Stockholms stads bidrag på 300 000 kronor täckte tidigare hyreskostnaderna för lokalerna på Jungfrugatan. Det uteblivna bidraget har lett till att Danscentrum tvingats säga upp en projektanställd person på kontoret. Om inga nya pengar dyker upp, och om Stockholms stad står fast vid sitt beslut att inte stödja Danscentrum och istället understödja ren publikfrämjande verksamhet, så kommer centrubildningen tvingas att flytta. De letar för tillfället efter alternativ och billigare lokaler där de kan hysa sitt

kontor och även bedriva den dagliga träningen för dansare på regelbunden basis.

– Vi har ju faktiskt 160 medlemmar, varav 40 stycken producerar föreställningar, och de behöver repetitionslokaler för att kunna genomföra sina produktioner. Det är naivt av staden att inte se dessa samband. Danslokaler växer dessutom inte på trån i Stockholm, särskilt inte sådana som går att använda för vår dagliga träning, säger Babis Harall.

Många är oroliga för vad som kommer att hända och under maj måste Danscentrum fatta beslut för att kunna hinna planera nästa års verksamhet.

MAGDALENA BOMAN

Ny rapport ger allianserna beröm

Riksdagens granskning av de tre konstnärssallianserna visar att de fungerar bra. Men anslaget bör nu pris- och löneomräknas och pensionsfrågan lösas.

EN UTVÄRDERINGSGRUPP vid riksdagens kulturutskott har under ett år granskat verksamheterna vid de tre scenkonstallianserna teater-, dans- och musikalliansen.

Avsikten med allianserna är att genom en tredje anställningsform bland annat öka den sociala och ekonomiska tryggheten för frilansande scenkonstnärer och stimulera konstnärlig utveckling.

Tillsammans har allianserna – där Teateralliansen är äldst (1999) och Musikalliansen yngst (2008) – totalt 315 anställda och ett statligt årligt anslag på 62 miljoner kronor.

I genomgången konstateras att allianserna ökar den sociala och ekonomiska tryggheten för de som anställs, och att verksamheterna överlag fungerar bra.

Men på några punkter ser utvärde-

ringsgruppen möjligheter till förbättringar. Rapporten föreslår till exempel att allianserna i framtiden får sitt anslag uppräknat enligt systemet för pris- och löneomräkning, PLO (vilket inte görs idag). Vidare föreslås en översyn av kraven för att anställas av allianserna, liksom att den arbetsförmedlande insatsen utvärderas (vilket hittills inte gjorts).

MEN INTE MINST tar utvärderingen upp problemet med pensionerna, som framför allt är ett bekymmer för Teateralliansen.

På grund av pensionssystemets utformning får alliansen betala både höga och oförutsägbara premier för sina anställda – dessutom är möjligheten att förmedla jobb till skådespelare mellan 59 och 65 år redan svår. Utvärderingsgruppen påminner om att kulturutskottet vid flera tillfällen kri-

tiserat regeringen för passivitet i pensionsfrågan och återupprepar kravet på att den snarast löser frågan på ett ansvarsfullt sätt.

Teaterförbundets direktör Jaan Kolk är nöjd med utskottets utvärdering och menar att den har betydelse.

– Den är ett kvitto på att scenkonstallianserna är en väl fungerande kulturpolitisk innovation.

Hur kan förbundet använda utvärderingen?

– Politikerna har kunnat hänvisa till att utvärderingen pågår för att inte höja anslagen. Nu när man fått med utmärkt beröm godkänt kommer Teaterförbundet att åter ta upp frågan om att allianserna måste bygga ut.

GERT LUNDSTEDT

Mer information i rapporten: "Verksamheten vid scenkonstallianserna" (2011/12:RFR10)

Hallå där

AF Kulturs huvudkontor flyttar till Stockholm

Hallå där, Stefan Popovic, som blir ny chef för Arbetsförmedlingen Kulturs Medias huvudkontor den första juli i år. Hur känns det att gå från förmedlingen i Stockholm till att ta ansvar för hela kulturarbetsförmedlingen?

– Det känns jättebra. I samband med att jag tar över chefskapet för landets alla kulturarbetsförmedlingar så förflyttas också huvudkontoret från Malmö till Stockholm. Det innebär ingen förändring rent budgetmässigt, men det kommer att underlätta arbetet eftersom alla centrala intresseorganisationer och samarbetspartners finns i Stockholm. Vår tidigare chef Birgitta Johansson har fått lägga mycket tid på resor från Malmö till Stockholm.

Innebär flytten av huvudkontoret några an-

dra förändringar för verksamheten?

– Bara att allt blir mer lätthanterligt. Större delen av vår verksamhet är ju förlagd till Stockholm. 45 procent av våra sökanden inom kulturområdet finns i Stockholmsområdet. Så det är naturligt att vi också har vårt huvudkontor här.

Planerar du några förändringar i verksamheten?

– Det primära för oss är att fortsätta utveckla de områden vi verkar i. Att förbättra och höja kvaliteten på det vi gör, förbättra kontakterna med arbetsgivarna och bibehålla våra goda resultat. Jämfört med andra arbetsförmedlingar når vi i högre grad våra mål.

På vilket sätt då?

– Vi mäter det på många olika sätt, som till exempel andel nöjda arbetsgivare och hur stor andel arbetslösa som kommer ut i nya jobb. Kulturarbetsförmedlingen vi-

sar goda resultat i flera avseenden, av fem omsättningsmätt klarade vi fyra. Vi brast vad gäller jobb- och utvecklingsgarantin.

Vad vill ni bli bättre på?

– Vi kommer att ha en mer förtätad kontakt mellan förmedlare och personer i jobb- och utvecklingsgarantin. Fler av våra sökanden ska ut på arbetsplatsförlagda aktiviteter: i praktik, på deltids- och timanställningar och slussas in i utbildning till att starta eget. Det finns ju en tendens på kulturarbetsmarknaden att större företag skär ner och att enmansföretagen ökar. Det pågår strukturella förändringar i branschen, en tendens att outsourca produktion istället för att nyanställa. I år förutspås minskad sysselsättning, så vår ambition är att behålla vår nuvarande position.

MAGDALENA BOMAN

Bild ur filmen "Huvudjägarna".

Rekord för norsk film

Det produceras mer norsk film än någonsin. Under 2011 hade 33 nya norska filmer biopremiär, vilket är rekord. Andelen biobesök som gjordes på norska filmer 2011 var hela 24,5 procent, den högsta någonsin, att jämföra med andel svenska biobesök på svenska filmer som 2011 låg på knappt 20 procent. Norska actionthrillern "Huvudjägarna" blev 2011 års näst mest sedda film i vårt grannland.

Akt väljer att ännu en gång lyfta Norge som föregångsland – nu på det filmpolitiska området.

Biografstrukturen i Norge – ett unikum i Europa

Det finns fog för att tala om ett norskt filmunder, som nu kanske tar vid efter att de danska och svenska tappat fart.

Är då allt guld och gröna skogar vad gäller filmbranschen hos våra skandinaviska grannar? Naturligtvis inte, men det går att peka på ett par övergripande faktorer som långsiktigt har betydelse för att ge skjuts åt norsk film: Det politiska initiativet Kulturløftet och det unika norska biografssystemet.

Bild ur regissören Joachim Triers andra film "Oslo 31 augusti" som utspelar sig under ett internsivt dygn i Oslo.

DET SÅ KALLADE KULTURLØFTET lanserades 2004 av den röd-gröna norska regeringen, och var det första stora samarbetet mellan koalitionspartierna. Kulturløftet består av 15 konkreta löften, av vilka det viktigaste är att en procent av den nationella budgeten ska användas för kultur senast 2014. Kulturløftet har betytt att norska filmbranschen fått tillgång till mer pengar och att norska filmproduktioner överlag höjt sina budgetar i rask takt. Mellan 2001 och 2011 har de norska filmernas budget i genomsnitt fördubblats.

Detta har förstås också skapat fler jobb för norska filmarbetare som inom ramen för Filmförbundet, det norska filmarbetarförbundet, har blivit tre gånger så många i dag som för fem år sedan.

– Mer pengar till filmen ger fler jobb till filmarbetare, och det är naturligtvis något som vi önskar att vi hade också här i Sverige, säger Teaterförbundets ordförande Anna Carlson.

Det norska Filmförbundets ordförande Sverre Pedersen välkomnar det ekonomiska tillskottet till norsk filmbransch, men är samtidigt oroad över att norska filmarbetare inte har fått bättre

villkor i samma takt som branschen expanderat.

– Förväntningarna på Kulturløftet och Filmløftet var stora och entusiasmen ansevärd inför det ökade statliga bidraget till filmproduktion. Men verkligheten har blivit en annan än den vi tänkte oss. Vi har ökat produktionsvolymen och ökat tillströmningen av nya arbetare inom film- och tv-industrin, men små och obetydliga förändringar i film- och tv-arbetarnas löner och arbetsvillkor har skett, säger Sverre Pedersen.

ÖKNINGARNA HAR FRÄMST GÅTT till producenter och produktionsbolag men utlovade satsningar på kreatörer har tyvärr inte kommit, menar Pedersen. Löner och arbetsvillkor har inte förändrats på något betydande sätt. Det norska kulturdepartementets egen undersökning från 2008 om kulturarbetares levnadsvillkor, och bland dem film- och tv-arbetare, visade att de låg betydligt efter den genomsnittliga lönen i Norge. I den norska

Sverre Pedersen

filmbranschen är det (som i de flesta länder) också vanligt med övertid som vida överstiger den arbetsmiljölagen tillåter.

Under perioden 2005 till 2010 var löneutvecklingen för norska film- och tv-arbetare ungefär 5 procent lägre än löneutvecklingen för statsanställda. Utgångsläget 2005, var också att en genomsnittlig film- och tv-arbetares inkomst var ungefär 30 procent lägre än statsanställda.

– Ser vi till de filmare som arbetar inom animation, kort- och dokumentärfilm blir bilden ännu mer dyster, säger Sverre Pedersen och menar att filmindustrins ”fattiga kusiner” har en genomsnittlig årlig bruttolön på runt 200 000 kronor.

BOOMEN INOM NORSK FILMINDUSTRI med många fler filmer har också gjort att ett stort antal produktioner har svårt att få ihop budgeten i den hårda konkurrensen. Enligt Sverre Pedersen är det ganska vanligt att filmarbetare uppmanas av producenten att lägga 40–70 procent av sin lön som en osäker investering i produktionen.

– Med andra ord har vi, trots Kulturløftet, upplevt mycket få riktade åtgärder som gett bättre löner och arbetsvillkor för våra medlemmar, säger Sverre Pedersen.

Elisabeth O. Sjaastad, norsk regissör, producent och numera chef för den paneuropeiska regissörsorganisationen FERA, satt med i den kommitté som norska kulturdepartementet tillsatte 2006 för att ge rekommendationer för en omstrukturering av norsk filmpolitik och filmbransch.

Elisabeth Sjaastad menar ändå att man lyckades få en bred branschuppslutning i arbetet som följde på kommitténs rapport.

– Vi tittade mycket på Danmark, framför allt vad gäller att koncentrera och fokusera den statliga filmpolitiken till färre institutioner, men vi lyckades också skapa några norska varianter som jag absolut tycker är värda att exportera till andra länder, säger hon.

Främst tänker hon på norska filminstitutets satsning på att också ge etablerade regissörer möjlighet att utvecklas konstnärligt. Med en budget på 20 miljoner norska kronor ska program-

Erik Aavatsmark

Ur Morten Tyldums film "Huvudjägarna".

met ge kontinuitet för etablerade regissörer och en frihet för dem att utveckla projekt och idéer mellan skarpa filmproduktioner. Tillsammans med högre utbildningar och talangutveckling täcker ett sådant program in och fångar upp stora delar av det kreativa fältet i norsk film.

Så långt Kulturlöftet och den ekonomiska injektionen till norsk filmproduktion, en annan faktor i de norska filmframgångarna tycks vara det unika norska biografssystemet.

UNDER 2011 BLEV NÄSTAN alla biografier i Norge digitaliserade, vilket är mer eller mindre världsunikt och den största förändringen av biografnäringen sedan den startade i början av förra seklet. Att detta har skett beror till stor del på att biografägarstrukturen i Norge också är något av ett världsunikum. Organisationen Film & Kino kommer ur Kommunale Kinematografers Landsforbund som bildades redan 1917.

Dagens Film & Kino är en kombination av medlemsorganisation för norska kommuner och branschorganisation för biografier

och film- och videodistributörer. Dessutom administrerar Film & Kino stöd till de norska filmfestivalerna och driver Bygdekinoen, som visar film på orter där det inte finns en fast biograf, och Skino som erbjuder programmeringstjänster till mindre biografier som har svårt att hitta resurser till detta.

Under 2011 ökade det norska biotittandet med 5,8 procent, vilket är en av de största biobesöksökningarna i Västeuropa under detta år. Och det är landsortsbiograferna som nyligen digitaliserats och därmed fått bättre tillgång till en aktuell repertoar som har ökat sina besökstal, medan besöksiffrorna för de etablerade biograferna i storstäderna har stått stilla.

Både Elisabeth O. Sjaastad och Sverre Pedersen är övertygade om att det kommunala norska biografssystemet har haft betydelse för norsk films framgångar under de senaste åren.

– Det kommunala biografssystemet är viktigt, inte bara för den norska filmen, utan totalt sett för biosituationen i Norge. Nu är det i och för sig under tryck, SF Bio arbetar hårt för att bli starkare på vår biomarknad, vilket vi fruktar, säger Sverre Pedersen.

År 2000 gjordes en jämförande studie av repertoarer på biografen i stora och medelstora städer i Norge, Sverige och Danmark. Man såg då att det finns stora likheter i repertoarstrukturen i de tre länderna, men skillnaderna ökar markant när repertoaren i medelstora städer som Drammen, Esbjerg och Gävle jämförs. I den typen av städer verkar norska biografen ha en repertoar som är mindre dominerad av amerikanska filmer än repertoaren på svenska och danska biografen. Samtidigt är det över tid inga dramatiska skillnader mellan andelen inhemsk film i de skandinaviska länderna, även om Norge just nu alltså upplever rekord vad gäller biobesök på norska filmer.

GUNNO SANDAHL, KULTURCHEF på svenska Folkets Hus och Parker, tror att det norska biografsystemet har vissa fördelar vad gäller möjligheten till kulturpolitisk styrning av biomarknaden, men ser det inte som en modell för Sverige, trots den monopolliknande ställning som SF Bio har här.

– Jag tror inte att lösningen för Sverige är fler kommunala bio-

grafer, utan ett tydligare stöd till kvalitetsbiografen. Där saknas ett stöd för svensk kvalitetsfilm. I dag finns ett stöd för svensk film, men utan kvalitetskriterier. Jag skulle gärna se att man utöver det skapar ett nytt stöd som liknade stödet för europeisk kvalitetsfilm – Europa Cinemas – fast med riktning på svensk ”kvalitetsfilm”. Dessutom skulle det behövas ett etableringsstöd till nya biografen, på orter där det saknas komplementbiografen.

DE FLESTA VERKAR MED andra ord överens om att det finns saker att lära av Norges filmlandskap, men att det naturligtvis inte handlar om något perfekt system som bör kopieras rakt av.

– Om jag ser på Norge ur ett europeiskt perspektiv tror jag att samarbetet mellan olika delar av branschen har varit avgörande för att norsk film har haft en framgångsrik period. Tillsammans med det faktum att Norge är ett av få länder som har undgått finanskrisen. Om Norge hade varit en del av den hade norsk film varit väldigt hårt drabbad, säger Elisabeth O. Sjaastad.

LOVE KLEIN SVENSSON

Kritik mot flytt av ny dansscen från Borås till Uddevalla

Regionteater Väst vill flytta den nya dansscenen för barn- och ungdomar från Borås till Uddevalla.

Resursslöseri, menar det lokala facket i Borås som kritiserar förslaget att samlokalisera teatrar. De befärar nedskärningar av personal, att kompetens går förlorad och att dansen hamnar i skymundan.

Håkan Larsson

Ur föreställningen Lilla Spöksonaten.

FÖR BARA TVÅ ÅR SEDAN gjorde Regionteater Väst en omorganisation som innebar att Borås blev en renodlad dansscen med inriktning på barn- och unga, medan Uddevallascenen la fokus på teater. Regionteater Väst har genom åren gjort investeringar för att anpassa lokalerna i Borås för dansverksamhet. Under två år har teatern också etablerat en framgångsrik dansscen.

– Regionteater Väst har hög kompetens i såväl Uddevalla som i Borås. Vårt uppdrag omfattar 49 kommuner men båda scenerna behövs, säger Sara Nilsson på teaterförbundets lokalavdelning i Borås.

På grund av en ansträngd budget (teatern har inte fått sina anslag uppräknade i år och befärar nu ett årligt underskott på cirka 400 000 kronor) så har Regionteater Västs vd Olof Lindqvist föreslagit styrelsen en samlokalisering av verksamheten. Det innebär att all personal flyttas över till Uddevalla. Scenen i Borås blir kvar som gästspelsscen, redogör Olof Lindqvist i ett nytt reviderat förslag.

– Vi är oroliga för att den spjutspetskompetens vi har idag på dansscenen inte följer med till Uddevalla. Det är 15 mil dit och alla kan inte flytta. Olof Lindqvist menar att en samlokalisering gör att vi kan göra fler uppsättningar. Men vi är osäkra över om det finns faktisk plats i Uddevalla för den verksamhet vi bedriver idag. Nu kan vi ta in koreografer på residens. Men den reella möjligheten att hålla klasser mot fria danslivet och samtidigt ta emot gästspel i Uddevalla, är inte lika stor. Vi vet ju inte ens hur vi själva ska få plats där, säger Sara Nilsson.

Hon påpekar att det också råder oklarheter kring konstnärlig ledning av de två ensemblerna. Boråsscenen har under Camilla Ekelöfs konstnärliga ledning haft en stark utveckling.

– Vår vd vill inte specificera om vi fortsatt ska ha två konstnärliga ledare, en för dansen och en för teatern vid en samlokalisering i Uddevalla. Ska dansen fortsatt ha en stark ställning i regionen så måste vi ha en konstnärlig ledning specifikt för dansen. Villkoren jämfört med teatern är så vitt skilda. Vi tror att dansen är illa ute, att vår professionalism sjunker om vi flyttar till Uddevalla, och att dansen åter hamnar i skymundan av teatern. Det är komplext att driva och sälja dans, svårt att hämta in om vi tappar bort den kunskapen, fortsätter Sara Nilsson.

PERSONALEN HAR ISTÄLLET för en samlokalisering föreslagit att bolaget delas i två och att Boråsscenen blir självständig, alternativt att Västra Götalandsregionen överlämnar ansvaret för dans till Borås stadsteater, så att scenen kan drivas vidare som dansscen också i framtiden.

Olof Lindqvist har fått i uppdrag av styrelsen att effektivisera verksamheten och menar att det går att reducera kostnaderna vid en samlokalisering. Han tror inte att en delning av bolagen är ekonomiskt försvarbar. Borås kommun har inte heller visat intresse för dansverksamheten, medan Uddevalla visat större intresse och äger fyra procent av bolaget.

– Vårt mål är ju att nå en större publik, göra fler produktioner, och förstärka den pedagogiska spetskompetensen. Vi ska

också försöka göra fler offentliga föreställningar. Samtidigt vill vi också nå en internationell publik, säger Olof Lindqvist.

Finns det inte risk för att ni förlorar den spetskompetens ni har idag i Borås vid en samlokalisering?

– Jag arbetar för att alla barn och unga i regionen ska få ta del av så mycket dans och teater som möjligt. Men visst finns det risk för att alla anställda i Borås inte flyttar med till Uddevalla. Jag är emellertid övertygad om att vi inte kommer att förlora vare sig kompetens eller tjänster utan att vi får en fortsatt stark utveckling av båda konstarter, säger han.

ENDA SÄTTET ATT STOPPA dagens negativa kostnadsutveckling för Regionteater Väst är att avyttra och omstrukturera en del av de utrymmen som finns idag vid Boråsscenen, menar Olof Lindqvist.

– Om Regionteater Väst inte har för avsikt minska sin produktion och ingen skjuter till mer pengar, så måste det ske, säger Olof Lindqvist.

Kulturnämndens ordförande i Borås, Bengt Wahlgren kritiserar regionens hållning och påpekar att kulturlivet i Borås kommer att urholkas och försvaga dansens ställning i regionen. Men regionen är fortsatt kallsinnig.

Efter Akts pressläggning ligger datum för teaterns styrelse att ta ett inriktningsbeslut, vilket strider mot personalens önskan. Går styrelsen på vds linje blir det löntagarkonsultens uppgift att se om ett delat bolag är en framtida väg att gå, berättar Olof Lindqvist.

MAGDALENA BOMAN

Wien hedrar Stemme

Operasångerskan Nina Stemme har fått den österrikiska hedersutmärkelsen Kammersängerin. Hon mottog utmärkelsen – som få svenskar tilldelats – på Staatsoper i den österrikiska huvudstaden Wien.

Filmtidskrift får pengar

Filmskribenterna Jonas Holmberg och Jacob Lundström, som startade filmtidskriften FLM 2007, får Svenska Filmkademiens minnesfondsstipendium 2011. I motiveringen står bland annat att de "belönas för att ha gjort det omöjliga möjligt; att på 2000-talet ha startat en tryckt tidskrift" och "därtill lyckats med konststycket att förnya formen för hur en filmtidskrift kan se ut gör bedriften än mer anmärkningsvärd". Stipendiet är på 20 000 kronor.

Samisk inspiration i kulturhuvudstaden

Umeå, Europas kulturhuvudstad 2014, är inspirerad av de åtta samiska årstiderna; formade av samernas kulturella historia och närhet till naturen.

Totalt kommer hundratals programpunkter att genomföras under 2014. Inom scenkonst ordnar till exempel Profilteatern en skräckteaterfestival med gästande teatrar från hela Europa. Förutom föreställningar blir det föreläsningar, utställningar, konserter och filmvisningar på temat skräck. Profilteatern "älskar genren och vill utveckla den, till exempel vad gäller genusperspektiv" skriver teatern i ett pressmeddelande.

EUs filmstödsregler i fokus

Statligt stöd till film och audiovisuella medier regleras av EU. De nuvarande reglerna gäller fram till den sista december i år. Fram till i mitten av juni pågår därför ett samråd där den som vill kan lämna synpunkter på hur filmpolitiken ska regleras, skriver Media Desk Sverige. EU-kommissionen föreslår bland annat att ett regelverk införs som ökar tillgången och spridningen av europeisk film på nätet.

Göteborgs Dans & Teater växer i år

Göteborgs Dans & Teater Festival 2012 utökar samarbetet med stadens scener. Den officiella invigningen äger rum den 18 maj, och för första gången invigs festivalen av ett av Sveriges mest framgångsrika balettkompanier, Göteborgsoperans Balett. Ett annat samarbete inför och under årets festival är med Folkteatern som öppnat sina dörrar för festivalmötesplatsen "Love Love" med informationscenter, plats för samtal, filmvisningar, konserter, seminarier och frukostsamtal med festivalmedverkande.

Yohana Idha i Riddarhyttans uppsättning "En dum blondin".

Bästa året hittills för EUs kulturprogram i Sverige

Stöd till svenska projekt från EUs kulturprogram visar det bästa resultatet sedan programstarten 2007 rapporterar Kulturrådet. Totalt medverkar i år 21 svenska organisationer i olika projekt och får tillsammans 8,4 miljoner euro, runt 75 miljoner kronor i EU-bidrag. Av de 21 organisationerna är det två som koordinerar projekt; Franska Institutet och Kalmar Läns Musikstiftelse (200 000 euro vardera).

Bland övriga 19 svenska projekt som får EU-finansiering finns: Teatermaskinen i Riddarhyttan, Uppsala Stadsteater, Subtopia i Botkyrka och SITE i Stockholm.

Rennerstedt kulturråd i Washington

Tidigare generaldirektören för Statens kulturråd Kristina Rennerstedt har av regeringen utsetts till kulturråd vid Sveriges ambassad i Washington. Rennerstedt som är jurist, var fram till utnämningen ordförande i styrelsen för Kungliga Operan AB. Hon har redan tillträtt tjänsten.

Annonsera i Akt?
Ring 08-541 305 10

Danskompaniet Spinn

Internationellt turnéstöd

Kulturrådet ger 2,5 miljoner kronor i bidrag till internationell kulturverksamhet. Totalt ska 56 aktörer dela på medlen till turnéer, gästspel och internationella samarbeten. Bland de som får stöd finns Danskompaniet Spinn (gästspelar på Enterfestivalen Gent i Belgien), och Scenen MDT (för att ingå i DÉPARTS, ett europeiskt nätverksprojekt för dans).

– En del av bedömningen vid turnéansökningar handlar om hur grupperna ska få större kontaktnät och förbättrade möjligheter till fler arbetstillfällen på en internationell arbetsmarknad, säger Anna Selvåg, handläggare på Kulturrådet. Totalt inkom 150 ansökningar till rådet.

Regional dans stärks

Införandet av kultursamverkansmodellen gör att Kulturrådet fått en årlig resursförstärkning på 25 miljoner kronor av regeringen. Nyligen fördelade de hela 30 miljoner kronor i utvecklingsbidrag till regional kulturverksamhet. Flera regioner satsar på infrastrukturen inom professionell dans genom residens och gästspel. Rådet bedömer att projekten leder till konstnärlig förnyelse och ökad tillgänglighet till danskonst av hög kvalitet. Utvecklingsmedel fick Norrbottens läns landsting, Scenkonst Sörmland, Regionförbundet Östsam, Region Värmland, Musik Gävleborg och Regionförbundet Jämtlands län.

– En helt ny karta för den professionella dansen håller på att växa fram, säger Lisa Poska, regional koordinator på Kulturrådet.

Stipendiefond kan inte realiserars

Gerd och Bertil Hagmans minnesfond som var tänkt att uppmärksamma viktiga yrkesgrupper bakom kulisserna på Dramaten och Kungliga Operan, och som Akt nämnde om i en notis i nr 1-12, kommer inte att kunna realiserars på grund av förändringar i testamentet. Det blev klart efter genomgången av skådespelaren Gerd Hagmans dödsbo.

"Mossig genusstruktur kvar på operascenen"

Operaimprovisatörerna har placerat sin konstform i helt nya sammanhang och satt fokus på de nu mycket omdebatterade genusfrågorna inom branschen.

– Vi vill diskutera hur den skrivna operan gestaltas, och ringa in schabloner för att hitta ett större djup i framtida rolltolkningar, säger Mette av Klint.

PIANISTEN OCH GRUNDAREN AV Operaimprovisatörerna Gregor Bergman hastar in i Radihusets foajé med sitt bärbara piano i högsta hugg. Han och sångarna Linus Flogell och Daniel Ralphsson ska strax medverka i programmet "Nordegren i P1" mellan Thomas Nordegrens intervjuer. Först när sångarna stegar in i studion får de veta vilka ämnen de ska improvisera om. Denna gång handlar det om att Sverige fått en ny försvarsminister, att det har kommit en ny bok av Catrin Streete om Usama Bin Ladens familj samt att den spanska kungen varit ute på elefantjakt vilket lett till kraftfull kritik från Världsnaturfonden.

– Ja, inget är normalt i vår absurda värld, men det är just det som är så skönt. Ofta när vi gör sådana här korta gig möter vi abstrakta ämnen, som vi tar ner till väldigt konkreta situationer. Det är härligt opretentiöst, säger Gregor Bergman.

Snabbt snor sångarna ihop en jingel till Nordegrens program, därefter mejslar de ut en fin liten scen om hur den svenska författaren till boken "Ett liv med familjen Bin Laden" kände när hon bodde i sitt stora men ensliga hem i Riyadh och om hur hon springer i kilometerlånga korridorer mot blippande tv-spel – ett liv i lyx och glamour, men mycket ensamt. Producenten Ulph Nyström kliver ut efter programmet och säger:

– Med hjälp av er blir man en aria, det är helt fantastiskt!

OPERAIMPROVISATÖRERNA HAR placerat sin konstform i helt nya sammanhang och satt fokus på de nu mycket omdebatterade genusfrågorna inom branschen.

– Vi tog initiativet till ett scensamtal på Moment:teater i Gubbängen. Just för att vi har funderat en hel del kring bilden av makt och genusfrågor inom operans värld. De här tankarna har

också mynnat ut i föreställningen "Opera Nova – makt, kärlek, remix", berättar koloratursopranen Mette af Klint.

Debatten på Moment: Teater blev startskottet för en diskussion som fortsatte på bland annat Facebook och i kvällstidningen Expressen. Recensenten Gunilla Brodrej fortsatte att diskutera den bristande genusmedvetenheten i tidningen. Den manliga blicken vilar tungt över operascenerna, menar Brodrej, rå manlig sexualitet förhärligas. Sångaren Malena Ernman tog bladet från munnen och gav flera inblickar i hur grov sexism präglar arbetsmiljön inom operavärlden.

– Vi vill diskutera hur vi gestaltar den skrivna operan. För den påverkar ju hur vi jobbar som sångare. Vi arbetar med klassiska operor och historier som ofta speglar hur ett samhälle såg ut för 200–300 år sedan. Med hjälp av en förskjutning i tiden förflyttas historierna till nutid, men allt för ofta får vi med oss en mossig makt och genusstruktur som hotar förstärka och förvärra frågorna, säger Mette af Klint.

OPERAIMPROVISATÖRERNA HAR SOM fri grupp ofta valt att förskjuta perspektiven genom sina improvisationer och experimenterat just med könsroller på scen.

– Operaimprovisation är ju trots allt ett nytt fenomen. När vi satte igång för fem år sedan, var en hel del tveksamma till vad vi gjorde, säger Mette av Klint.

Men med tiden har deras arbete gett åtskilliga ringar på vattnet. När Mette gick ut Operahögskolan 2007 förekom ingen un-

Mette af Klint.

Gregor Bergman, pianist och grundare av Operaimprovisatörerna.

"Knappast någon improviserar i en uppsättning av 'Carmen' idag. Möjligtvis går det att göra en utsvävning i en liten slinga i ett Händelverk, men det sker inte i någon större utsträckning. För mig är det en tjusning att hitta tillbaka till sångarens makt."

Mette af Klint, koloratursopran.

dervisning i improvisation på skolan. Idag anlitas gruppen flitigt av flera av landets högskolor för att hålla kurser i operaimprovisationsteknik.

– Jag har varit med sedan starten 2007. Idén med improviserad opera var helt strålande och för mig handlade det ganska snabbt om att få vara med och utveckla och påverka operan som konstform. Faktum är att för 300–400 år sedan så improviserade sångarna åtskilligt inom sin genre, de hade en annan makt över sitt redskap, men inom operan har improvisationskonsten till stor del försvunnit genom århundradena.

Verken skrev ofta för en specifik röst och en specifik sångare. Sedan har många av notbilderna cementerats. På musik- och operahögskolor ägnas mycket tid till göra "rätt" tolkningar av verken – att hitta den perfekta klangen.

– Det är knappast någon som improviserar i en uppsättning av Carmen idag. Möjligtvis går det att göra en utsvävning i en liten slinga i ett Händelverk, men det sker inte i någon större utsträckning. För mig är det en tjusning att hitta tillbaka till sångarens makt, säger Mette af Klint.

Operaimprovisatörerna, som idag består av nio sångare vid sidan av pianisterna, jobbar främst inom tre fält: de gör barnproduktioner, anlitas till event där de medverkar med korta gig, men de gör också offentliga egenproducerande föreställningar. Själva improvisationskonsten kräver tid och trygghet för att utvecklas. Gruppen repeterar regelbundet och underhåller sin konstform.

– De här fem åren har absolut utvecklat mig som sångare. Jag vågar ifrågasätta det skrivna på ett helt annat sätt idag. Det står inte längre ristat i sten hur ett verk ska tolkas. Det handlar inte längre lika mycket om göra rätt och riktigt. Numera vågar jag lita på att jag kan tolka det musikaliska på mitt sätt, så att det också blir intressant för publiken.

ALLA SÅNGARE I GRUPPEN STÅR regelbundet på olika operascener. Improviserandet, menar Mette, är ett viktigt komplement till det traditionella arbetet.

– Det handlar om rösten. Jag kan ju inte förbereda en ton som jag ska sjunga när jag improviserar. Men genom mitt arbete med improvisationer tränar jag en muskulär urkraft. När adrenalinet rinner till och jag står i en scen som jag inte vet var den slutar, så hittar jag klanger jag aldrig tidigare upptäckt. Det är otroligt

Bild från föreställningen "Opera Nova".

Carl Thornborg

Bild från föreställningen "Opera Nova".

spännande. Men man måste förstås tycka att det är roligt. Det handlar om att undersöka och experimentera med din egen röst.

Först nu, efter fem års tätt samarbete, har gruppen börjat använda sig av skrivna musikaliska verk i sina egna uppsättningar – som i "Opera Nova". Tidigare höll de sig till renodlade improvisationer även när de arbetat i längre format och i barnproduktionerna. I en scen i "Opera Nova" experimenterar gruppen med operaschabloner i ett stycke ur "Carmen" när hon ska arresteras. Improvisatorerna tar hjälp av publiken – de får bestämma vilka schablonartade egenskaper Carmen ska ha: exempelvis om hon ska vara sexig, eldig och om Don José ska vara sammanbiten och hämmad. Om sångarna sedan inte lyckas ge rollkaraktärerna dessa egenskaper får publiken bryta föreställningen, och så byter gruppen ut sångarna. En man kan då få spela Carmen och en kvinna får gestalta Don José.

– Det blir väldigt uppenbart hur fäniga egenskaperna blir när vi ser en manlig Carmen vicka på höfterna och spela på sina bröst, med en röd ros i munnen. Medvetandegörs vi om schablonerna är det lättare att hitta ett större djup i framtida rolltolkningar.

KORSBEFRUKTNINGEN MELLAN improvisationer och skriven repertoar öppnar nya djup både i historierna och rent musikaliskt, menar Mette af Klint. I somras tog gruppen in fyra instrumentaler när de improviserade fram ett längre stycke i föreställningen "Rena rama operan".

– Vi hade inga problem med att hitta varandra musikaliskt. Det blev oerhört intressant. Tänk om vi fick göra samma sak med en stor kör? Vad skulle inte det leda till, säger hon retoriskt.

Dessvärre är det så att en stor del av experimenterandet idag är förbehållen barn- och ungdomsverksamhet inom operan, menar

Mette. I den ägnas stor konstnärlig kraft och energi på att finna nya grepp som kan fånga en ny ung publik. Den typen av utforskande borde göras i lika stor utsträckning i vuxenföreställningar. En viktig del av det arbetet är att ta sig förbi operaschablonerna.

Måhända har förändringens vindar börjat blåsa. Operaimprovisatorerna fortsätter sitt arbete och kommer att spela föreställningen "Opera Nova – makt, kärlek, remix" både i Vadstena och i Malmö och Lund till hösten. Säkert lär det ta tid innan genustänkandet når alla led inom operavärlden, men den heta debatten som pågått under våren kring genus och makt bidrar i alla fall till att det är svårt för en operaledning att sätta upp en väldigt sexistiskt tolkning av en opera i nuläget.

– Då har vi alla fall nått en effekt. Bara att vi väckt tankarna tror jag betyder något. Vad gäller arbetsmiljön är det sedan upp till sångarna att diskutera och ifrågasätta de dolda och underförstådda krav som finns på oss. Men vi gör skillnad om debatten hålls levande.

MAGDALENA BOMAN

Fördelning kvinnor/män i arbetsledande position:

Inom Operan	År 2008		År 2011	
	Kvinnor/män		Kvinnor/ män	
Regi	41 %	59 %	41 %	59 %
Kompositör	2,5 %	97,5 %	5 %	95 %
Libretto	10 %	90 %	16 %	84 %
Dirigent	5 %	95 %	0 %	100 %
Scenografi	32 %	68 %	34 %	66 %

Scendatabasen

Bild från en workshop för barn på Folkoperan, "Minioperaskolan".

Med hjärtat som bensin

Mötet med andra ger Marina Nyström lust och mod att gestalta människor på scen och film. Helst av allt idkar hon växelbruk mellan regi och skådespeleri.

MARINA NYSTRÖM ÄR KONSTANT hungrig på kontakt. På upplevelser. På människor. Hon går genom livet med öppna ögon och öron. Född nyfiken och med sinnliga tentakler försedd. På Facebook skrev hon den 17 april:

”...jag kan ju för fan inte ens gå ner för Avenyn en tisdagseftermiddag utan att det tar timmar, jag inspireras av allt och alla, allt-så Verkligen. Allt. och alla. Vill skapa möte, göra konst av allt...”

Vardagstillvaron är en stark drivkraft för denna unga skådespelare som gick ut från Högskolan för scen och musik i Göteborg för ett år sedan. Allra helst är det människor och miljöer i marginalen som triggar igång Marina Nyström. I sin kortfilm ”Medmänniskor” wallraffar hon som hemlös i centrala Göteborg.

– Det lockar mig inte att gestalta de vackra och smarta mallade. Länge har de hemlösa slagit an en ton i mig, säger Marina.

På hennes hemsida finns klipp med intressanta möten som arbetet skapade. De krävde både ansvar och mod av Marina. Filmen blev en del i hennes egen föreställning ”Somliga går med trasiga skor”, som turnerat både på teatrar och i skolor.

Bland andra klipp finns Marina som Fröken Julie i XXL-förpackning. Strindberg har inget att invända.

– Jag har alltid haft det fysiska i mig, och jag är inte rädd för att nå det groteska uttrycket, säger Marina.

Ändå är hon innerst inne en blyg flicka. Men när det är tillåtet expanderar hon.

– I gestaltandet får fantasin blomma, det finns inget rätt eller fel, och jag älskar att vara bärare av historier.

MEN TEATER HÖRDE INTE till vanorna i Södertäljefamiljen. Det var på roliga timmen i skolan som Marina upptäckte hur spännande det kunde vara med publik. Hon fortsatte i kulturskolan och med teater som inriktning på Wendela Hebbegymnasiet. Omgivningen såg en skådespelare. Själv fick hon även smak på regi.

– Jag älskar att ta hand om grupper och leda framåt. Att lyfta upp andra. Som regissör får man slå ut ramar och ta vara på hela omfånget.

Uppmuntrad av lärare ställde hon in siktet på scenskolan. ”Processen” på Backa teater blev sedan startsträckan för proffslivet på scenen. Parallellt spelade hon in film, kvinnliga huvudrollen i ”Miraklet utmed riksväg 43” i Ronnie Sandahls regi.

– Det var en fin invigning i den professionella filmvärlden.

Nyligen satt hon i en diskussionspanel på Frame, Västra Götalands festival för ung kort film. Förra året fick hon själv pris för sin film ”Idol-My på väg” – ett wallraffande i en hajpad värld. 2010 kammade ”Medmänniskor” hem WIFT-priset (Women in film and television), som är 25 000 kronor i teknikstöd. De pengarna ruvar hon på. En vacker dag ska de användas till en ny kortfilm.

– Jag har manusidéer som ligger och bubblar.

Marina Nyström gillar växelbruk. Att alternera mellan teater och film, mellan att vara skådespelare och regissör.

– I filmen har man möjlighet att fånga upp ett ögonblick. Man kan välja att frysa ett möte. En historia. Teatern är i ett nu.

Nästa säsong ska hon spela i ”Lyckliga slut” på Uppsala stadsteater. Men först väntar sommarens långfilmsinspelning, med Anders Rune som regidebuterar i det formatet. Marina ska gestalta en kvinna som inte är som alla andra.

– Det är underbart att få arbeta med bredd, att ta fram en färg som inte är bekant.

Varifrån hon hämtar modet att ge sig i kast med alla idéer vet hon inte, men hon är övertygad om vikten av att vidga blicken, att inte vänta på telefonsamtalet eller ett bananskal att kana in på. Istället måste man våga tro på sin kreativitet. Pengar är inte allt för att projekten ska blomma.

– Alla mina projekt som blivit prisade har jag gjort på ideell bas, med nollbudget. Man kommer långt med hjärtat som bensin.

LIS HELLSTRÖM SVENINGSON

Marina Nyström

Född: 1985.

Uppvuxen: I Södertälje.

Bor nu: I Göteborg.

Familj: ”Teatern är min stora familj”.

På gång: Långfilmsinspelning i sommar och *Lyckliga slut* på Uppsala stadsteater nästa vår.

Önskejobb: Att få regissera *Julkalendern* i SVT.

Inspirationskälla utanför teater och film: Skogen, ”att bara var där, med alla sinnen”.

"Teatern måste ha en kärna av fast anställda"

Från en relativt stor, fast länsteaterensemble till en mindre och till sist närmast obefintlig ensemble. I våras var nedmonteringen av Teater Västmanland ett faktum.

Nu står teatern inför en nystart med sju nya ensemblemedlemmar på tvåårskontrakt. En lagom avvägning mellan långsiktigt samarbete och rörlighet, tycker chefen Kajsa Giertz.

ALLT ANDAS NYSTART på Teater Västmanland. Utanför Kajsa Giertz rum skvallrar kartonger och skrivbord i flyttposition om att lokalerna ska disponeras om. I maj byter teatern namn till Västmanlands teater. Och sju nya ansikten kommer att möta publiken i höst.

När diskussionens vågor gick höga förra våren talades det mycket om ekonomi. Fasta kostnader, i form av lönekostnader, skulle förvandlas till rörliga medel. Att korttidskontrakt innebär högre ersättningar än fasta anställningar var ett återkommande argument mot nedskärningarna. Men en fast ensembles vara eller inte vara diskuterades också ur ett konstnärligt perspektiv.

Vad betyder det till exempel att ensemblemedlemmar slipas av mot varandra under lång tid och hittar sin ton och sitt tilltal, jämfört med att mötas i tillfälliga konstellationer kring enstaka produktioner?

Vid den tiden var det en öppen fråga vem som skulle leda teatern efter förändringen. När det i höstas var klart att Kajsa Giertz blev ny chef förklarade hon att hon är en ensemblemänniska som vill arbeta med längre kontrakt än pjäskontrakt. Samtidigt anser hon att den ensemblekänsla hon vill skapa inte förutsätter tillsvidareanställningar. Nu har sju nya dansare och skådespelare anställts på två år. Fyra konstnärer, två skådespelare och två musiker, finns med fasta anställningar kvar från den gamla ensemblen.

HUR TEATERN SKA ARBETA idag måste ses mot bakgrund av den utveckling som skett på kulturområdet de senaste åren, menar Kajsa Giertz. Många scenkonstnärer har sin tillhörighet i teater-, dans- och musikerallianserna och många relativt stora teatrar har förvandlats till mindre teatrar.

– Här har vi ett läge där vi alla börjar på något nytt och vi alla är nya för varandra. Då kan kontrakt på tre år vara lite för långa. Samtidigt är ett år för kort tid. Det skulle innebära att de som kommer måste börja ragga nya jobb redan i november. Vi söker utveckling hela tiden och jag tycker att det är viktigt att det finns en dynamik och rörelse. Det viktiga är att ensemblemedlemmarna är öppna, nyfikna och bottnar i sitt eget, samtidigt som de kan möta andra.

– Det har funnits en retorik i diskussionen kring fasta ensembler att alla vill vara tillsvidareanställda, men så är det inte. Många scenkonstnärer som jag har pratat med vill vara rörliga, veta vilken roll de ska göra och inte skriva på för mer, säger hon.

Viktigare för teaterns vitalitet än anställningsformerna är ensemblemedlemmarnas hållning till det gemensamma skapandet, menar Kajsa. Men hon tycker att det är viktigt att konstnärer ingår i den fasta personalen, så att olika perspektiv finns på arbetsplatsen.

– Det är ju upp till stadens och länets politiker att bestämma hur stor teater man vill ha. Teatrarna har blivit mindre, samtidigt är mitt intryck att antalet konsulenter och administratörer växt. Vågar man inte satsa på konstnärerna längre? undrar hon.

BODIL MALMBERG ÄR EN AV två skådespelare som finns kvar från den gamla ensemblen och fast anställd på teatern. Vi slår oss ner för att prata i sminket. I kontrast till den lätt röriga känslan av omställning som märks i vissa delar av huset råder här absolut lugn och tystnad. En nästan museal stämning. Skisser från den gamla ensemblens sista föreställning "Föreställningen" är upptejpade på väggar och skåpdörrar. Perukstockar står på rad på hyl-

Bild från den gamla ensem-
blen sista uppsättning ihop
– "Föreställningen".

Skådespelaren Bodil Malmberg anser att två år ändå ger en möjlighet att ha ett ensemble-tänkande, med diskussioner kring regissörer och repertoar och gemensamma analyser.

lorna. Egen maskör eller perukmakare håller sig inte teatern med längre.

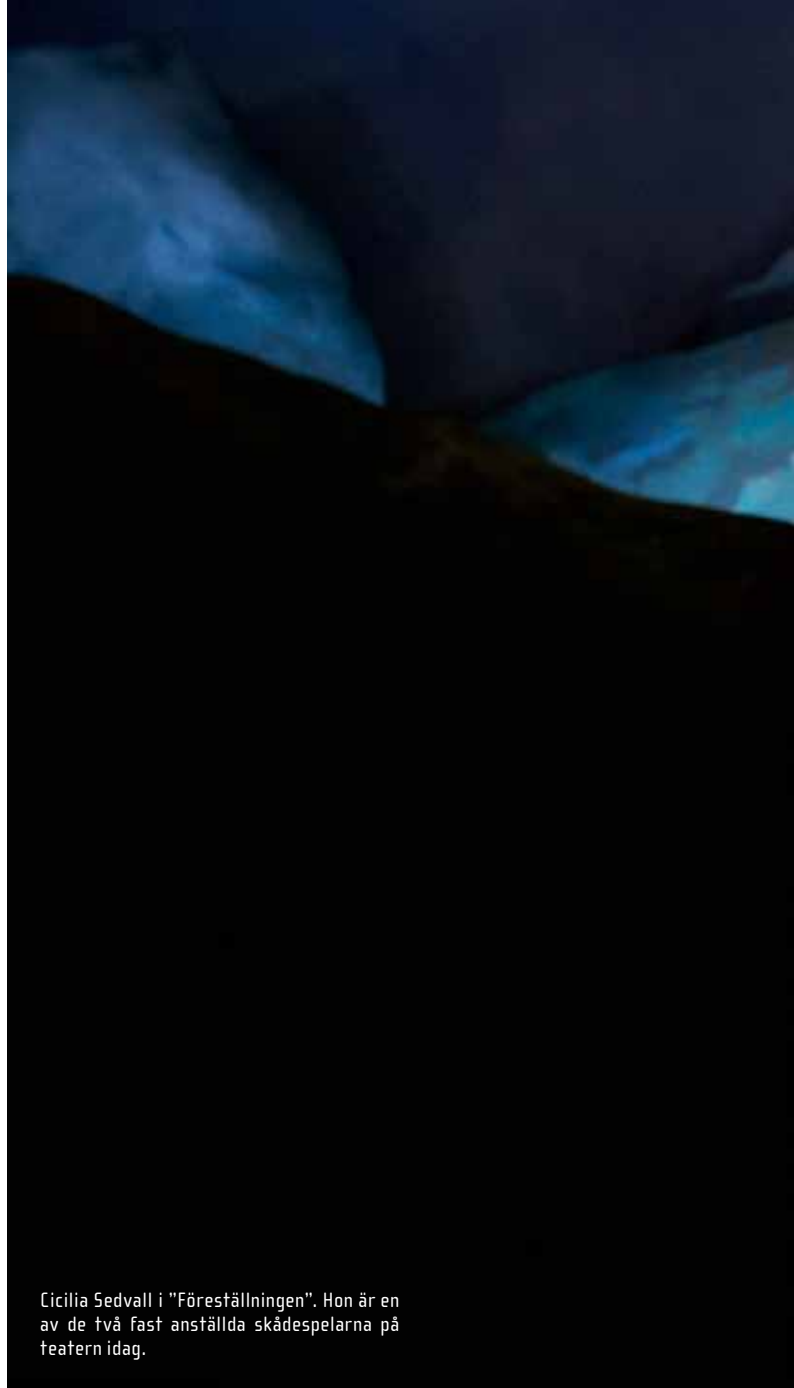
Förutom Bodil Malmberg är det Cecilia Sedvall, också skådespelare, och musikerna Andreas Kullberg och Anders Larsson som utgör den fast anställda konstnärliga personalen.

– På sätt och vis blev vi alla utslängda i våras, när gruppen försvann. Vi som skulle få vara kvar blev hängande i luften. Vi kände oss så kränkta och fick kämpa med oss själva för att inte rusa iväg vi också, utan att vänta och se vad som skulle hända, säger Bodil.

Hon beskriver tiden från då till nu som ett reningsbad, där de alla fyra gjort egna mindre program under våren och nu är redo att gå in i det nya.

Bodil Malmberg kom till Teater Västmanland 1998, efter en tioårsperiod som frilans.

När hon så småningom blev erbjuden en fast anställning var det inte självklart för henne att tacka ja. Någonstans bar hon på bilden av en bitter och trött institutionsskådespelare som hon inte ville leva upp till. Samtidigt var tillvaron som frilans oerhört

Cecilia Sedvall i "Föreställningen". Hon är en av de två fast anställda skådespelarna på teatern idag.

stressande och idag tror hon inte att hon hade fortsatt med teater på de villkoren.

– Jag tackade ja till fast anställning eftersom jag såg fördelen av att kunna välja själv om jag ville stanna kvar eller inte. Samtidigt lovade jag mig själv att den dag jag kände att jag inte kunde bidra till teaterns utveckling längre skulle jag lämna den, berättar hon.

SOM FAST ANSTÄLLD tar man ett stort ansvar för helheten, är Bodils erfarenhet. Man kan koncentrera sig på det konstnärliga, utveckla idéer och driva dem. Utvecklingsprocessen är samtidigt gemensam. Man får en historia ihop och kan bygga vidare på det man gjort. När alla i en ensemble berättar historien tillsammans, i stället för att slåss om att ta fokus, blir det intressant teater menar Bodil – en teater där publiken lär känna gruppens karaktärsdrag och förväntningar sig att möta det.

– Det är oerhört viktigt att det finns fasta ensembler för att teatern ska ha kvar sin kärna och sitt hjärta. Annars kommer till sist alla teatrar att se likadana ut och det vore väl tråkigt, säger hon.

Lasse Fredriksson

Nu ser hon fram mot att kasta sig in i Västmanlands teaters nysatsning. Hon anser att två år ändå ger en möjlighet att ha ett ensembleränkande, med diskussioner kring regissörer och reper-toar och gemensamma analyser.

– Det känns väldigt roligt och lustfyllt, säger hon.

Att hon tror så mycket på det nya beror framför allt på två saker – att alla går in i arbetsprocessen med ett gemensamt intresse av att utforska ett nytt scenspråk och att man samlas kring en stark konstnärlig ledare.

– I våras visste vi ingenting om vem som skulle leda teatern. Nu är vi oerhört glada över att vi har fått en konstnärlig chef. Och de som söker sig hit har en längtan efter att få jobba med den sortens gränsöverskridande scenkonst Kajsa Giertz vill skapa.

TRE EGNA PREMIÄRER blir det i höst. Det skapar mycket förväntan, både hos personal och publik. Men Per-Arne Rühling, scenmästare och ordförande i Teaterförbundets avdelning 14, ser

en aning bekymrad ut vid tanken. Det är inte bara konstnärlig personal som decimerats de senaste åren, utan också tekniker och administratörer. Nu finns sammanlagt sju personer kvar i viktiga tekniska kringfunktioner. En scenmästare, en belysningsmästare, en ljudtekniker, en kostymmästare, en rekvisitör, en scentekniker och en på verkstaden.

– Vi ser inte riktigt hur det ska räcka. Det är inte heller lätt att hyra in folk till sådana funktioner, med dagens arbetsmarknadsregler, säger han.

Per-Arne har funnits på teatern sedan länsteatern bildades 1977 och har sett nackdelarna med att ha alla pengar bundna i en fast ensemble, där de flesta var i samma ålder. Men en lagom blandning av fast anställda och kontrakt på tre eller fem år, tycker han skulle vara idealiskt.

YVONNE BUSK

Hierarkierna försvinner i dagens projektvärld

Projekten har blivit den kollektiva arbetsformen i dagens scenkonstvärld, i dem har olika yrkesutövare ofta lika mycket konstnärlig status. Det betyder i klartext att en stor del av den hierarki som tidigare fanns i kraft av att bara vissa yrken kunde räknas som konstnärliga upphovsmän numer förändrats så att vi åtminstone i det praktiska arbetet har fler ägare än tidigare.

MÅNGA SKULLE KNAPPAST tidigare ha betraktats som konstnärer. Ljud- och ljusdesignerns funktion har sedan länge blivit erkänd men det är först nu som projekt ledda av ljud- och ljusdesigners utan formella upphovsmän som regissörer och dramatiker kan uppstå. Behovet av en förändring kommer också ur en intressant omvärdering av vem som äger uttrycksmedlen och vem som är den som betalar. Många projekt idag producerar inte för en institution av typ en teater, utan för ett nätverk av institutioner. MDT på Skeppsholmen och Inkonskt är två intressanta institutioner som bygger många av sina projekt på nätverkande.

På samma sätt har publikens passiva roll förändrats. Den aktiva publiken blir till en delaktig medskapare och på så sätt uppvärderas publiken. Listan av projekt med ambitioner inom området skulle kunna göras lång, men jag väljer en av mina personliga favoriter som exempel: Poste Restante skapar med föreställningar som Dinner Club ett fantastiskt möte där vi som publik har en roll att spela och beroende på vårt deltagande och medarbetande så uppstår något helt nytt. I just Dinner Club var publiken kursdeltagare i en kurs i hur man uppträder korrekt på en middagsbjudning av modell tidigt 1960-tal.

Kopplar vi utvecklingen där gränser mellan olika konstformer försvinner och allt fler hybrider uppstår så förstår vi också varför gamla etablerade yrkesfunktioner inom teatern får konkurrens från yrkesfunktioner från andra konstområden.

Hela fältet, det vill säga området som vi arbetar inom, heter inte längre teater utan scenkonst. Vi rör oss idag med stor själv-

klarhet med det här begreppet som bara för ett par år sen kändes som ett gränsland mellan bildkonst, performance och teater.

Vi arbetar med begreppet scenkonst som ju inbegriper alla de konstformer som använder sig av direkt representation inför en närvarande publik som verktyg. Det gäller musikteater, opera, dans, performance, cirkus med flera. Förändringen från det specifika området mot ett bredare stämmer också väl med hur den scenkonst som görs idag hämtar sin näring från samtliga ovan nämnda områden. Den är återigen en hybrid där växelverkan mellan olika utövare och olika publikationer skapar en vitalare och mer spännande verksamhet. Ibland kanske på bekostnad av specialiseringen och den extrema fördjupningen som ett fokuserat arbete inom ett område kan leda till.

FÖRÄNDRINGEN ÄR PÅTAGLIG om man betraktar hur gamla aktörer som tunga institutioner med mycket prestige idag försöker hänga med och göra sig intressanta genom att bredda sin verksamhet och hitta en ny publik. Målet måste i framtiden vara att behålla sin position som professionell leverantör av intellektuell underhållning och samtidigt undvika att låsa fast sig i den dualism där motsättningen mellan professionalism och amatörism härskar.

Kanske ligger kärnan i utvecklingen i den klassiska sanningen att en professions själva professionalitet till sist är det största problemet för en utveckling av konstformen. Genom hela scenkonsthistorien så har professionalisering av olika konstformer också

Bild ur den norsk/japanska duon Heine Avdal & Yukiko Shinozaki verk som visades på Moderna Dansteatern (MDT) i början av maj. I "Field Work-office" får besökaren en inblick och upplevelse av vardagens poesi, på MDTs kontor.

inneburit begränsningar och till sist förstelning. Jämför den klassiska baletten med den dansteater som uppstod hos till exempel Pina Bausch. Nästan all förnyelse kommer från "amatörhåll" och stöttas av en ny publik med andra intressen än den gamla. Vitaliseringen av den gamla teatern från de angränsande områdena och etableringen av former som inte kan definieras på något enkelt sätt är tendenser som frigör energi hos både publik och producenter.

Mot den här utvecklingen går en ekonomism som under lång tid bearbetat kulturområdet och skapat nya förutsättningar. Vi kan idag konstatera att alla försök att "industrialisera" processen inom institutionsteatrar och så vidare har nått så långt det bara går. Teatern är inte speciellt lämplig att bygga om till industri, den är fortfarande väldigt hantverksbetonad. Vi har snarare gått igenom en process där verksamheten förändrats till att mer inflytande över själva produktionsapparaten tagits över av några få och att väldigt mycket av det innovativa arbetet och utvecklingen av projekt/produkter flyttat ut och numer ägs av individer som inte är knutna till en teater eller verksamhet.

För många unga är en individuell lösning med ett starkt konstnärskap som ledstjärna den enda lösningen på det här problemet. Som en följd av utvecklingen ser vi att allt fler av de konstnärligt kreativa i processen tvingas till individuella lösningar. Till skillnad från tidigare då kollektivet var navet i den konstnärliga processen så blir idag just bristen på kollektiv en intressant tendens.

Det här känns bakvänt för många av oss som i spåren efter den stora demokratiseringen av kulturområdet under 70-talet såg den avgörande förändringen som just medskapande delaktighet för alla yrkesutövare. Graden av medskapande har i själva projektet inte gått förlorad bara ändrat karaktär.

NU TILL SJÄLVA POÄNGEN i den här artikeln. Vad innebär den här utvecklingen för scenkonsten. Vad för det med sig att andra medskapare kommer in och att medarbetare får förändrade funktioner? Kopplingen mellan en ny produktionssituation med ett bredare scenkonstfält och en ny sorts publik/deltagare är det som framför allt driver utvecklingen av yrkesfunktioner inom scenkonst.

Projekten och konstnärerna kan förhålla sig friare och därmed förändra vedertagna sätt att se på olika yrkesfunktioner. På sikt kommer säkert nya yrkesfunktioner att uppstå. Inom mitt eget område så har exempelvis danskoreografen gjort sitt inträde och det finns många liknande exempel.

En klassisk maktanalys kopplad till utvecklingen av autonoma projektgrupper kan inte undvika att se hur makten flyttat från de tunga institutionerna, aktörerna med organisation och pengar mot små mycket rörliga nätverk som i kraft av sin kommunikativa förmåga skaffar sig fördelar på den mycket mer splittrade marknad som vi idag lever i. Det som är säkert är att många producenter går och andra uppstår i den här processen. Förändringar som kan beklagas av somliga och applåderas av andra.

CLAES PETER HELLWIG
PROFESSOR I TEATERNS KREATIVA PROCESSER, STDH

Heine Avdal

Jag delar inte den konservativa kulturrädsplan

SKA VAD SOM HELST få göras i konstens namn? Får man göra tårtor föreställande gammaldags karikatyrrer av afrikanska kvinnor, kan Breiviks manifest bli teatermonolog?

När Ibsen skrev "Ett dockhem" var den enormt provocerande. Jag tror förresten att den skulle ha varit det även om den skrivits idag. En kvinna som lämnar sina barn är fortfarande inte okej. Men nu är pjäsen en klassiker och vi ler lite överseende åt det faktum att Ibsen kände sig tvungen att skriva ett alternativt slut för att blidka kritikerna.

Men kanske är det här någonstans ändå som alliansregeringens problem ligger. De vill inte med skattemedel stödja provocerande kulturverksamheter. Dels för att de vill hålla nere skatterna och för att de inte anser att politiker ska styra över kulturlivet, men också för att den provocerande kulturen ofta har använts för att ifrågasätta rådande ideal och den tidens överhet. Konservativa partier som Moderaterna är

helt enkelt inte i grunden särskilt förtjusta i fri konst och kultur.

Ett dockhem orsakade ingen massflykt av kvinnor från hem och barn. Lika lite tror jag att en teatermonolog av Breiviks manifest eller en utställning med tårtor i form av gammaldags afrikanska kvinno- karikatyrrer kommer att göra folk till rasister. Farhågorna om vanligt folks oförmåga att ta till sig konsten och sen tänka själva är ofta överdrivna. Men kulturen kan likväl väcka tankar och lyfta väsentliga frågor upp i ljuset.

JAG DELAR DEN LIBERALA uppfattningen att politiker inte ska styra över kulturlivet. Och jag medger att det är svårt att göra system där samhället stöder konstutövning med bidrag utan att styra innehållet. Objektiva kriterier har alltid en tendens att bli subjektiva.

Men jag delar inte den konservativa rädsplan för ett fritt kulturliv. Och jag är övertygad om att kulturen blir enormt

mycket fattigare om den enbart ska leva på kommersiell grund eller på välgörenhet. Jag anser att skattepengar gör mycket mer nytta om de satsas på kultur än när de satsas på militär och nya motorvägar.

Ur miljösynpunkt är naturligtvis både utövande och konsumtion av kultur ett bra sätt att spendera pengar jämfört med att konsumera mer och mer prylar som förbrukat mängder av naturresurser att tillverka.

Jag vill först och främst se mer stöd till barn och ungdomar både att utöva och möta konst, teater, musik, kultur av olika slag. Det hjälper dem att tänka fritt, motverkar fördomar och gör deras tänkande mer kreativt. Det är till nytta oavsett om de tänker bli skådespelare, företagsledare, forskollärare eller politiker i någon framtida regering.

MARIA WETTERSTRAND

Stockholms dramatiska högskola söker

Professor i skådespeleri

Läs mer på www.stdh.se

STOC
KHOL DR HÖGS
MS AMAT KOLA
ISKA

FAKTURERINGS-SERVICE

Du behöver inte ha eget företag för att kunna ta jobb med faktura! Om arbetsgivaren kräver faktura kan du som medlem i Teaterförbundet istället använda dig av Servicebolagets Faktureringservice som en mellanhand mellan dig och uppdragsgivaren vid korta uppdrag.

Servicebolaget fakturerar uppdragsgivaren, betalar ut ersättningen till dig och betalar in skatt och arbetsgivaravgift.

Läs mer på **www.teaterforbundet.se**

Du kan också mejla dina frågor till **info@teaterforbundet.se** eller ringa 08-441 13 00.

Teaterförbundet
Servicebolaget

DANSENS HUS SÖKER EKONOMICHEF

FÖR MER INFORMATION SE WWW.DANSENSHUS.SE

INTERNATIONAL SCENE
OF CONTEMPORARY
DANCE/SWEDEN
**DANSENS
HUS**

En utbildning som kommer att förändra ditt liv.

- 2-årig gestaltutbildning för teaterarbetare
- Pre-training för utbildningen v. 23 och 31
- Gestaltterapi v. 23 och 31
- Skådespelararbete enligt gestaltmetoden 19-25 juli

Info: www.groth.fi
marcus.groth@welho.com
eller ring: +358415323733

För dig som tidigare var medlem i Teaterverksammas a-kassa

Du som tidigare har varit medlem i Teaterverksammas a-kassa är nu medlem i Unionens A-kassa från och med den 1 januari 2012.

Det innebär att:

- ✓ du fortfarande är med i en a-kassa med kompetens att utreda konstnärligt arbete.
- ✓ din medlemsavgift till a-kassan är 140 kronor per månad.
- ✓ din medlemsavgift kommer att faktureras varje månad. På fakturan står det belopp som du ska betala till bankgirokonto 5642-8568.
- ✓ om du har haft autogiro för medlemsavgiften så gäller det fortfarande.
- ✓ om du använder Internetkassan så kan du använda samma lösenord som tidigare.
- ✓ om du får arbetslöshetsersättning skickar du dina kassakort som vanligt, till den förtryckta adressen eller via Internetkassan.
- ✓ om du är medlem i Teaterförbundet eller SYMF så påverkas inte det medlemskapet av a-kassornas sammanslagning.

Ring oss på 0770-77 77 88. För att komma till Kultursektionen väljer du knappval 4 måndag till fredag 9.00-11.00. För övriga frågor har vi öppet måndag till fredag 9.00-12.00 och 13.00-15.00

Vi tar emot besök i Stockholm, tisdagar och torsdagar 9-12 och 13-15 och i, onsdagar 9-11 och 13-15.

Du kan skicka frågor till oss via meddelandefunktionen på Internetkassan eller med e-post till kultursektionen@unionen.se

Handlingar skickar du till:
Unionens A-kassa, Box 701, 101 33 Stockholm

Kassakort skickar du till:
Förtryckt adress på kassakortet eller via Internetkassan

Information om arbetslöshetsförsäkringen finns på vår webbplats, unionensakassa.se.

Unionen
A-KASSAN

Varsågod, extra förmånlig ränta för dig

Som medlem i Teaterförbundet kan du låna från 20 000 upp till 350 000 kronor till en rörlig ränta på 5,94 procent. Välj själv om du vill bli av med dyra smålån, åka på drömmresa eller renovera köket. Ingen säkerhet behövs och inga avgifter finns. Du kan när som helst lösa lånet utan extra kostnad. Om den rörliga årsräntan är 5,94 procent, blir den effektiva räntan 6,10 procent för ett annuitetslån på 100 000 kronor upplagt på 5 år. Det totala beloppet att betala, under förutsättning att räntan är oförändrad, blir 115 829 kronor och din månadskostnad blir 1 930 kronor. Årsränta per 2012-04-01.

Gör så här för
att ansöka om
medlemslån

- Ring 0771-365 365 om du vill ha ett lånebesked direkt.
- Logga in på Internetkontoret (om du redan är SEB-kund).
- Besök seb.se/medlemslan.
- Kom in på närmaste kontor – du får besked och hjälp medan du väntar.

Kom ihåg att berätta att du är medlem i Teaterförbundet.
Läs mer på seb.se/medlemslan

SEB

TEATERFÖRBUNDET PÅ HBTQ-FESTIVALEN

**KOM OCH TRÄFFA OSS I REGNBÅGSPARKEN
VARJE DAG KL 13.00-17.00 I TCO-TÅLTET!**

Teaterförbundet arbetar för mänskliga rättigheter och allas lika värde. Att främja mångfald och motverka diskriminering är en prioriterad fråga för oss.

Välkommen till våra programpunkter

Hur öppen är scenkonsten?
31 maj, kl 15.00 • Stora Teatern

HBT-nätverk i Teaterförbundet?
31 maj, kl 17.00 • Stora Teatern

www.teaterforbundet.se

Teaterförbundet
/ för scen och film

TEATERFÖRBUNDET PÅ BIBU

Vad kan Skapande Skola lära av Norge?

Den norska "Skolesekken" var en förebild för Skapande Skola i Sverige. I Norge finns en inarbetad struktur för hur kontakten mellan konstnärerna och skolan ser ut där Scenekonstbruket spelar en avgörande roll. Hur fungerar Skapande Skola i Sverige och vad kan vi lära av Norge för att öka den professionella scenkonstens utrymme inom Skapande Skola?

Medverkande:

- Ådne Sekkelsten, verksamhetsledare för Scenekonstbruket
- Åsa Fagerlund, danskonsulent, Dans i Stockholms stad och län
- Minna Krook, dansare/koreograf, 2:e vice ordförande i Teaterförbundet
- Samtalsledare är Anna Söderbäck, ordförande för KLYS

Onsdag 23 maj, kl. 16.00-17.30 • Stadshallen i Lund

www.teaterforbundet.se • www.bibu.se

Teaterförbundet
/ för scen och film

AARHUS TEATER søger TEATER DIREKTØR!

Aarhus Teater søger en markant Teaterdirektør, der kan være den naturlige frontfigur overfor omverdenen og det kunstneriske personale på teatret. Ansøgerens faglige dygtighed skal være indiskutabel og personen skal bl.a. kunne lægge en repertoireplan og tilgodese 2 væsentlige mål for teatrets drift: at opnå kunstnerisk og kommerciel succes.

Teatrets daglige ledelse består af to sideordnede direktører: Teaterdirektøren, som har det kunstneriske ansvar samt ansvar for det kunstneriske personale og Direktøren, som har ansvaret for økonomi, administration og organisation. De to direktører har overfor bestyrelsen fælles dagligt ledelsesansvar samt ansvar for udviklingen af teatret.

Aarhus Teater har som vision at levere scenekunst af højeste kvalitet. Det forventes, at ansøgeren har et stort netværk nationalt og et godt kendskab til det internationale teatermiljø (teatre, instruktører, skuespillere, dramatik), som kan anvendes til at opfylde visionen. Det forventes desuden, at ansøgeren har evnen og viljen til at deltage i og være med til at udvikle det regionale kulturliv.

Stillingen forudsætter ledelseserfaring opnået over en årrække, medieerfaring og robusthed. Ansøgeren skal kunne håndtere et til tider højt stressniveau.

Læs mere på www.aarhusteater.dk/ledige_stillinger.asp
Ansættelsestidspunkt: **1. april 2013** eller efter aftale.
Ansøgningsfristen er **12. juni 2012**.

Ansøgning sendes til Bestyrelsesformand Peter Parbo, Postboks 163, 5100 Odense C, Danmark eller via mail bestyrelsesformand@aarhusteater.dk

Supplerende oplysninger om stillingen fås ved henvendelse til bestyrelsesformand Peter Parbo tlf. 51 50 65 02.

at
AARHUS TEATER

Aarhus Teater er med sine 5 scener Danmarks næststørste teater efter Nationalscenen. Aarhus Teater er inde i en betydningsfuld kunstnerisk og en sund økonomisk udvikling og fremstår i dag som et yderst veldrevet teater med et årligt budget på 90 mio. kr. og tæt på 100.000 årlige tilskuere. Til teatret er knyttet en skuespillerskole og en dramatikeruddannelse.

Bokanmälan: Tarkovskijs dagböcker

En guldgruva för cineaster och andra

"MÅLET MED DENNA volym är att lägga fram en fullständig och historiskt korrekt text" står det i förordet till "Martyrologion", Andrej Tarkovskijs dagböcker 1970-1986 (Atrium).

Av citatet förstår man att det krigats en del om äkthet och helhet kring alla utgåvor sedan den ryske filmregissörens bortgång i exil i Paris i december 1986. Död i cancer endast 54 år gammal. I den svenska utgåvan saknas nu bara någon enstaka sida av hänsyn till levande personer som omnämnas (negativt kan man förmoda). Men de litterära striderna kan man lämna åt akademierna.

Här finns ett rikt material att sträcker eller måfåläsa: skvaller blandat med filosofi, reflektion med stockkonservativ stollighet och banal vardagsoro. För cineasten är dagboken förstås en guldgruva, volymen är bokstavligen tung som en guldtacka med sina nästan tusen sidor, att ösa ur av hastigare och mer genomtänkta bilduppslag och scenidéer från "Solaris" till "Offret".

Men "Martyrologion" är långt ifrån bara intressant för den filmbitne, även den litteratur- och scenintresserade har mycket att hämta med tanke på Tarkovskijs bakgrund med en pappa som var poet och att

han inte bara regisserade film utan även för scenen i bland annat Moskva och London: "Hamlet" och Pusjkins "Boris Godunov".

"Martyrologion" börjar i Moskva den 30 april 1970 med en kortare anteckning om att "Sasja Misjarin och jag diskuterade åter Dostojevskij". Och slutar i Paris när Tarkovskij, ett par veckor före sin död på cancerkliniken, den 6 december listar 17 punkter: "(mycket brådskande) manus till Jeanne d'Arc" och "hitta en parkeringsplats för vår Opel".

VID TIDEN FÖR inspelningarna uppslukar arbetet honom totalt och dagboksantecknandet dör mer eller mindre. Men desto flitigare är det inför och efter arbetet på fältet. För den som vill ha en närmare inblick i inspelningen av Tarkovskijs sista film "Offret", inspelad på Gotland med svenskt team och besättning, rekommenderas boken med samma namn som filmen. En skådespelare som var med var Erland Josephson, och om sitt arbete med och om Tarkovskijs arbetsmetoder i "Offret" och "Nostalghia" berättar han i ett föredrag från 2002 publicerat förra året i "En natt i den svenska sommaren" (Atrium).

GERT LUNDSTEDT

Uthyres Ljusterö-Västra Lagnö. Sommarhus 4 rum o kök m. altan, 6 bäddplatser, öppen spis, duschrum med tvättmaskin, bastu. Barnvänlig tomt. 2 cyklar o roddbåt. 6 min promenad till stranden. Nära naturreservat. 5 500 kr/vecka mellan 23juni och 27juli. Mob. 070 218 72 19.

Uthyres kontor i Stockholm. Sitt med filmare, skådespelare, producenter. Adress: Högalidsgatan i Hornstull. Hyra: 3000kr/plats. I hyran ingår: Internet, el, värme, vatten, städning, förbrukningsmaterial, kaffe, te, möblerad, [arbetsbord, lampa, stol, stor anslagstavla]. Kök med 6-8 platser, mötesrum för 6-10 personer.

Ring Sara Zommorodi: 073-937 57 40, epost: sarazommorodi@hotmail.com.

SKÅDESPELARE

Styrelsen välkomnar till:

Årsmöte i skådespelaravdelningen

Årsmöte samt Medlemsmöte går av stapeln den 29 maj 2012

Plats: Göteborgs Stadsteater, Foajén

Arrangör: Skådespelaravdelningen i Teaterförbundet.

Årsmöte kl.15.00-15.45

Vi välkomnar alla medlemmar till ordinarie årsmöte, som i år förläggs till HB-TQ-festivalen i Göteborg. På årsmötet behandlas verksamhetsberättelsen och övriga årsmöteshandlingar samt val av ny styrelse.

Medlemsmöte/Seminarium kl.16.00-18.00. Plats: Göteborgs Stadsteater, Foajén

Hur ser rollsättningen ut på våra scener och inom filmen? Vad avgör? Vem bestämmer?

Skådespelaravdelningen bjuder in till ett öppet medlemsmöte och seminarium om situationen på våra scener och inom filmen. Ett samtal mellan rollbesättare Imor Hermann, Anna Takanen vice vd på Göteborgs Stadsteater och konstnärlig ledare för scenerna vid Götaplatsen, skådespelare med flera om vilka normer som styr rollbesättningen och hur diskriminering kan motverkas.

Skådespelaravdelningen presenterar även sitt anti-diskrimineringsprojekt "Hur står det till på våra teatrar" som även lyfter upp vikten av att skapa ett öppnare samtalsklimat på teatrar.

Frågor: kontakta Sara Zommorodi, ledamot i skådespelaravdelningens styrelse på e-post: sarazommorodi@hotmail.com

Teaterförbundet – för scen och film

Verkställande utskottet

Anna Carlson, (skådespelare) ordförande, **Gunnar Lundberg** (sångare), förste vice ordförande, **Minna Krook** (dansare/koreograf), andre vice ordförande, samt **Simon Norrthon**, (skådespelare) och **Thomas Nording** (scen tekniker).

Övriga förbundsledamöter

Viktoria Dahlborg (cirkusartist), **Mathias Lafolie** (regissör), **Karin Larson** (skådespelare), **Jenny Larsson** (tekniker), **Eleonor Fahlén** (kostymör, film), **Katarina Hultin** (administratör), **Beatrice Järås** (skådespelare/musikartist), **Pontus Plaenge** (skådespelare/regissör), **Peter Schildt** (filmregissör) och **Ulla Svedin** (skådespelare).

Vill du kontakta en förbundsstyrelseledamot:

Gå in på hemsidan: www.teaterforbundet.se

Under fliken organisation finns e-postadresser.

Teaterförbundets kansli:

Besöksadress: Kaplansbacken 2A

Postadress: Teaterförbundet, Box 127 10, 112 94 Stockholm.

Telefon (växel) 08-441 13 00

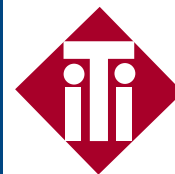
Fax 08-653 95 07

Öppettider: Vardagar 09.00-16.30, lunchstängt 12.00-13.00.

Teaterförbundet
/ för scen och film

SVENSK TEATERUNION SVENSKA ITI

Adress: Kaplansbacken 2, 112 24 Stockholm. Tel: 08-462 25 30, Fax: 08-462 25 35.
e-post: info@teaterunionen.se Hemsida: www.teaterunionen.se

Seminarium i Almedalen

Tillsammans med Teaterförbundet och Svensk scenkonst anordnar vi seminarium i Almedalen med rubriken: På spaning efter en internationell kulturpolitik.

Ett av Sveriges kulturpolitiska mål är att "främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan". Vi vill diskutera hur detta mål ska kunna uppfyllas.

Vi lever i en alltmer globaliserad värld med ökande internationella kontakter och i ett Sverige med växande befolkning med rötter i olika länder. En regionaliserad kulturpolitik ställer krav på en genomarbetad nationell strategi för hur man ska få till stånd ett ökat internationellt och interkulturellt utbyte.

Från scenkonstområdet har vi saknat en sådan strategi och hoppas få till stånd en debatt om möjliga framtidsperspektiv. Statssekreterare Jarmo Lindén från Finlands Undervisnings- och kulturministerium inspirerar genom att berätta om politiska visioner, strategier och resurser för internationellt kulturutbyte i vårt grannland.

Vi diskuterar sedan internationellt samarbete, kulturutbyten och kulturbistånd genom utfrågning av företrädare för

kulturdepartementet, UD och Svenska Institutet, med kommentarer från kulturlivet.

Music Theatre Now på Scenkonstbiennalen

ITIs musikteaterkommitté och det tyska ITI-centret öppnar upp för ansökningar till Music Theatre Now.

MTN är en världsomspännande tävling för skapare av musikteater och nyskrivna operor. Vinnarna kommer bjudas in till Jönköping i maj 2013 som en del av Scenkonst-biennalen, där de kommer få presentera sina verk. Alla vinnare kommer också att medverka i en specialutformad workshop. Juryn består av Brett Bailey, Sydafrika, Martin Bauer, Argentina, Beth Morrison, USA, Roland Quitt, Tyskland och Danny Yung, Hong Kong. Deadline för ansökan är den 25 juli 2012. Läs mer om tävlingen och ansökningsförfarandet på: www.mtnow.iti-germany.de.

Bibu

Den 23–26 maj går Bibu av stapeln i Lund. Bibu är scenkonstfestivalen för barn och ungdom och i år innehåller programmet 13 svenska uppsättningar och 16 internationella gästspel, seminarier och workshops. Teaterunionen kommer att finnas på plats under Bibu och bland annat anordna ett seminarium med den legendariska indiska skådespelaren, läraren och författaren Rudraprasad Sengupta och skådespelerskan Swatilekha Sengupta. Seminariet hålls på engelska och äger rum fredagen den 25 maj 16.00–17.00 i Lunds Stadshall.

Prelet

Den 24–31 maj går den 6e upplagan av scenkonstfestivalen Prelet av stapeln i Ljubljana, Slovenien. Festivalens anordnas av Mladinsko Theatre i samarbete med Glej Theatre och föreställningarna som visas är ett urval av teaternas repertoarer. Alla föreställningar kommer vara tillgängliga på engelska. För mer information om festivalen, besök: www.mladinsko.com.

Bright View

Scenkonstfestivalen Schöne Aussicht (Bright View) går av stapeln den 16–24 juni i Stuttgart, Tyskland. Festivalen kommer i år att fokusera på flamländsk dans och teater. Fullständiga program och festivalpaket finns nu uppe på deras hemsida: www.schoene-aussicht.org.

Norsk film på frammarsch

Norrmännen är flitiga biobesökare, inte minst ser de norska filmer. En bidragande orsak är att digitaliseringen skett i rask takt, vilket gjort att mindre landsortsbioografer fått bättre tillgång till en aktuell repertoar. Det producerades inte mindre än 33 norska biofilmer under 2011.

Förra året ökade publiken med 5,8 procent och marknadsandelen för norsk film (24,5 procent) har aldrig legat högre. Även i Sverige har publiksiffrorna i förhållande till 2010 ökat (3,7 procent) men marknadsandelen för svensk film ligger bara på 19,8 procent och det är långt ifrån de höga talen 2009.

Läs mer om norsk film på sidorna 12-15 i tidningen.

Sverige

9,4 miljoner invånare
478 bioografer
830 salonger
varav 272 var digitalutrustade

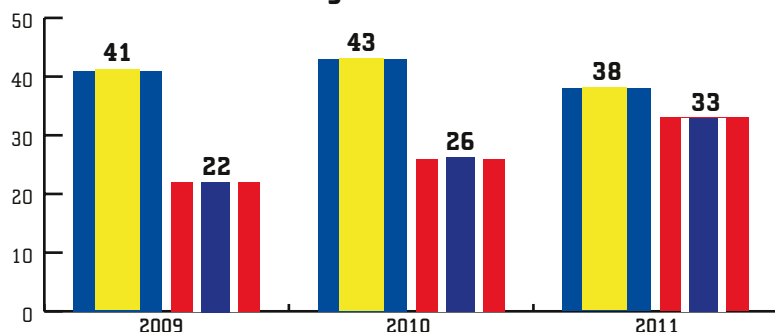

Norge

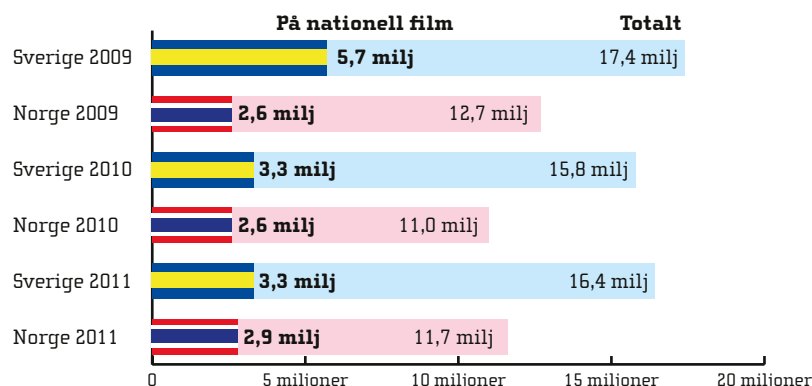
5 miljoner invånare
198 bioografer
422 salonger
varav 415 var digitalutrustade

Uppgifterna gäller för 2011

Antal nationella biograffilmer

Antal besökare

Marknadsandelar

